

Hallands Regementes
och
Hallandsbrigadens
Kamratförening

2009

HEDERSLEDAMÖTER
Överste 1. Carl-Gustaf Tiselius
Överste 1. Rune Morell
Överste 1. Göran Wetterlundh

Överste 1. Per Källström
Överste Peter Jonsson
Generalmajor Mats Welff
Överste 1. Arne Hedman

Överste Anders Emanuelson
HEDERSMEDLEMMAR
Länsråd Eric Djuräng
Länsråd Erik Österberg

Moderföreningen grundad 1937 av överste Axel Gyllenkrok.

Föreningens ordförande tillika styrelseordförande

Johan Rydén, Trollbergsvägen 15,
302 72 Halmstad, tel 035-366 56

Vice ordförande

Gunnar Ohlsén, Nybergsvägen 1,
310 41 Gullbrandstorp, tel 035-590 44

Sekreterare

Håkan Söderberg, Klippstigen 11,
310 50 Slöinge, tel 0346-434 51

Kassaförvaltare

Christer Eliasson, Nattsländevägen 8,
302 56 Halmstad, tel 035-18 46 38

Klubbmästare/ledamot

Lars Folkesson, Ingemansvägen 9 A,
302 79 Holm, tel 035-384 56

Ledamöter

Lennart Eriksson, Sördalsvägen 96,
310 42 Haverdal, tel 035-523 46
Lennart Rydén, Stenhuggerivägen 17,
302 40 Halmstad, tel 035-373 21
Anders Sträng, Penngränd 12 B,
302 71 Halmstad, tel 035-21 75 35
Bengt Malmsten, Nordbanegatan 17,
302 33 Halmstad, tel 035-15 72 52

Ersättare

Per Ljungné, Neptunigatan 18,
302 38 Halmstad, tel 035-18 65 46
Lena Wallin, Långkärsvägen 9,
302 39 Halmstad, tel 035-10 57 00
Peter Höglund, Klackens Östergränd 17,
302 61 Halmstad, tel 035-22 01 28

Revisorer

Leif Lundin, tel 035-641 43
Gunnar Johansson, tel 035-10 77 53

Ersättare

Bo Hervén, tel 035-703 10
Thomas Andersson, tel 035-15 73 76

Kommittéer

Tidningskommittén: Anders Sträng (ordf),
Lars Ahlberg (redaktör), Lars Arne Karlsson,
Ann-Cristie Brorsson
Aktivitetskommittén: Gunnar Ohlsén, Lennart Rydén
Medlemskommittén: Lars Folkesson (ordf),
Christer Eliasson, Bengt Malmsten
Ekonomikommittén: Christer Eliasson (ordf),
Lennart Eriksson
Hemsideansvarig: Peter Höglund

Valberedning

Thomas Andersson (sammankallande),
Berit Strandgren, Lars Arestrand

Stockholmsavdelningen (grundad 1947)

Ordförande Lennart Törnqvist, Narvavägen 33,
114 60 Stockholm, tel 08-667 65 91
Vice ordförande Carl Fredrik von Mentzer,
Skönstaholmsvägen 44, 123 60 Farsta, tel 08-94 62 79
Sekreterare Rolf Monéus, Själagårdsgatan 2 B,
111 31 Stockholm, tel 08-437 600 53
Kassör Björn Jonsson, Kurirvägen 10,
141 70 Huddinge, tel 08-646 95 46
Klubbmästare Helmuth Benedy, Tomtebogatan 6 B,
113 39 Stockholm, tel 08-31 18 27
Ledamot Benkt Lindström, Backvägen 15,
182 75 Stocksund, tel 08-85 23 07
Ledamot Ulf Fredriksson, Odenvägen 2 A,
133 38 Saltsjöbaden, tel 08-717 94 67
Hedersledamot Karl Erik Rosén, Kirunagatan 98,
162 68 Vällingby, tel 08-89 77 91
Hedersledamot Al Samfors, Drevkarlsstigen 2,
192 53 Sollentuna, tel 08-35 56 39

Ett varmt TACK till författare
samt Veinge Tryckeri och Satt & Gjort.

Medverkande i medlemsbladet nr 62:

Lars Ahlberg, Lars Arne Karlsson,
Ann-Cristie Brorsson, Anders Sträng samt författare.

Chefen har ordet:

Kamratföreningen lever!

För ett par år sedan diskuterade vi i kamratföreningen om vår framtid. Kommer vi att överleva? Hur snabbt kommer medlemsantalet att sjunka? Ja, frågorna var många.

Nu kan vi konstatera att vi fortsatt är en av Sveriges största kamratföreningar och att flera nya medlemmar strömmar till.

Efter jubileumsåret 2008 har vi i år fullföljt vår programverksamhet på ett traditionsenligt sätt. Årets tre höjdpunkter – årsmötet, resan till Prag och jullunchen – har enligt min uppfattning genomförts i en god kamratföreningsanda. Överste Gyllenkroks devis "Kamratskap för all personal" har uppnåtts!

Kåseri om Patton

Till årsmötet 2009 har vi valt en föredrags-hållare från våra egna led; Lars-Roland Broström. Han kommer att kåsera om en av vår tids största ledare, generalen George Smith Patton.

Ämnet passar väl in i tiden med oroligheter-na i Mellersta östern och presidentskiftet i USA. Att höra Lars-Roland tala om general Patton är en fröjd, så välkomna till årsmötet i slutet på april. Se särskild kallelse!

Det gångna årets resa via Dresden till Prag blev som vanligt en mycket lärorik resa med gott kamratskap. Jag minns särskilt när

vi vid lunchen första dagen, vid ett vanligt tankställe i Tyskland, ställde upp efter en krigarlunch med alla tillbehör och tilldelade Eric Rasmusson 2008 års kamrats stipendium. Inramningen var fantastisk. Gratulerar, Eric!

Jag vill än en gång passa på att tacka vår skicklige reseledare Gunnar Ohlsén för en väl genomförd kamratresa.

Årets resa kommer att gå inom rikets gränser. Mer om den på annat ställe i tidningen.

Inom Försvarsmakten har det under året varit många livliga diskussioner om internationella uppdrag kontra nationella uppgifter. Jag kan konstatera att vår kamratförening genom sina utlandsresor vartannat år starkt bidragit till den utökade internationaliseringen.

Till slut vill jag önska alla våra medlemmar ett gott 2009 och väl mött på våra olika aktiviteter.

Johan Rydén
Ordförande

Karl-Gustaf Gustafsson

Kamratföreningens mångåriga revisor Karl-Gustaf Gustafsson har gått ur tiden.

Karl-Gustaf, av sina många vänner och kamrater kallad K-G, var under många år en av kamratföreningens grannliga och skickliga revisorer.

FOTO: ARKIV

K-G tillhörde den generation av svenska män och kvinnor som åren 1939–1945 bar upp den förstärkta försvarsberedskapens tunga börda.

Det brinnande intresse för det svenska försvaret och då framför allt kamratföreningen och de frivilliga försvarsorganisationerna som följde K-G under hans långa liv grundlades förmodligen under beredskapstidens tunga år.

K-G brukade berätta om sina erfarenheter av ”den skarpa mobben” i april 1940, då det svenska försvarets uppenbara brister och

tillkortakommanden synliggjordes, brister som aldrig mer fick upprepas...

Hallands Regementes och Hallandsbrigadens Kamratförening var under många år efter beredskapstiden i huvudsak beroende av det arbete K-G och hans generationskamrater oegennyttigt lade ned för att göra I 16 till hembygdens eget regemente. Vi minns K-G med glädje. En fin kamrat och god vän har lämnat oss – frid över hans minne.

Lars Arne Karlsson
F d officer på I 16

Årsmötet 2008

Fredagen den 18 april avhölls årets årsmöte i Lv 6 aula. Vid inledning, konsert och föredrag i aulan och middag på officersmässen deltog för första gången Luftvärnsregementets kamratförening.

Omkring sjuttio av föreningens medlemmar och omkring tio av Luftvärnsregementets kamratförenings medlemmar samt representanter för F 14-FMTS-MHS H kamratförening och Stockholmsavdelningen var närvarande.

Föreningens ordförande, Johan Rydén, och Luftvärnsregementets kamratförenings ordförande, Lars Hedström, inträdde till regementenas igenkänningssignaler, varefter fan- och standarförare inmarscherade med Hallands regementes, Luftvärnsregementets och kamratföreningens fanor respektive standar under det att Hemvärnets musikkår i Halland spelade Hallands regementes och Hallandsbrigadens marsch samt Luftvärnsregementets marsch.

Ordföranden, Johan Rydén, hälsade de närvarande välkomna, varvid han särskilt vände sig till hedersledamoten Arne Hedman med hustru Irene, hedersmedlemmen Erik Österberg, de inbjudna gästerna från ovan nämnda kamratföreningar samt Hemvärnets musikkår i Halland. Kvällens föredragshållare, Per Starefors från Varberg, hälsades speciellt välkommen.

Ordföranden läste upp inkommet svarstelegram från prinsessan Lilian.

Ordföranden höll parentation över de medlemmar som avlidit sedan föregående årsmöte varefter musikkåren spelade Amazing Grace. Musikkåren, under ledning av dirigenten Rolf Bjelm, genomförde därefter en mycket uppskattad konsert.

Därefter vidtog årsmötesförhandlingar enligt fastställd dagordning:

§ 1 Föreningens ordförande Johan Rydén förklarade årsmötet 2008 öppnat.

§ 2 Johan Rydén valdes till ordförande och Lennart Rydén till sekreterare för mötet.

§ 3 Jonas Lind och Peter Jacobsson valdes att jämte ordföranden justera årsmötets protokoll.

§ 4 Årsmötet fastställdes vara stadgeenligt utlyst.

§ 5 Utdelad föredragningslista för mötet fastställdes.

§ 6 Styrelsens verksamhets- och förvaltningsberättelse föredrogs och lades med godkännande till handlingarna

§ 7 Ordföranden informerade om revisorernas berättelse, som fanns med i de utdelade årsmöteshandlingarna.

§ 8 Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2007 års förvaltning.

§ 9 Årsmötet godkände styrelsens förslag om oförändrad medlemsavgift för 2009 (50 kr).

§ 10 Styrelsens förslag till arbetsplan för verksamhetsåret 2008/09 fastställdes.

§ 11 Styrelsens förslag till inkomst- och utgiftsstat för år 2008 fastställdes.

§ 12 Inga motioner hade inkommit.

§ 13 Johan Rydén omvaldes till föreningsordförande tillika styrelsens ordförande för 2008.

§ 14 Till styrelseledamöter under två år omvaldes Anders Sträng, Lars Folkesson, Bengt Malmsten och Christer Eliasson.

Vid fyllnadsval på ett år valdes Lennart Rydén att ersätta Christoffer Bergman, som avsågt sig.

§ 15 Till ersättare under ett år omvaldes Lena Wallin och Per Ljungnér samt nyvaldes Peter Höglund.

§ 16 Till revisorer omvaldes Leif Lundin och Gunnar Johansson.

Till ersättare för dessa omvaldes Bo Hervén och Thomas Andersson.

§ 17 Till valberedningen omvaldes Thomas Andersson (sammanställande), Berit Strandgren och Lars Arestrand.

§ 18 Inga övriga frågor.

§ 19 Kamratfondens stipendium för 2008 tilldelades Eric Rasmusson som erkänsla för hans mångåriga och engagerade arbete med att delge kamraterna vid regementet sin stora kunskap om regementets historia. Särskilt bör nämnas arbetet med boken ”Kasernerna på Galgberget 100 år” där Eric var initiativtagare, samt artiklar till kamratföreningens medlemsblad.

§ 20 Ordföranden avtackade Christoffer Bergman för hans arbete i kamratföreningens styrelse och överlämnade kamratföreningens krus.

Ordföranden tackade också styrelsen, revisorerna och lokalavdelningen för nedlagt arbete och riktade ett särskilt tack till alla bidragsgivare.

§ 21 Ordföranden tackade alla för visat intresse och förklarade årsmötet avslutat.

Middagen efter årsmötet intogs på officersmässen, dit ordföranden Johan Rydén kunde hälsa gäster och medlemmar välkomna. Allt var perfekt regisserat av Lars Folkesson.

Ordföranden i Stockholmsavdelningen, Lennart Törnqvist, framförde gästernas tack för den sedvanligt fina inramningen vid föreningens årsmöte.

Kvällen avslutades med kamratlig samvaro på officersmässen, med bland annat flera förmåliga lotterier.

Håkan Söderberg
Sekreterare

Välkomna till årsmötet!

Tid: Fredagen den 17 april 2009 kl 18.30
Plats: Lv 6 aula
Måltidspris: 225 kronor
Anmälan: Genom insättning på plusgiro 26 27 24-8 senast den 8 april. Skriv ”Årsmötet” och avsändare.

Kamratföreningen under året

Då var det dags igen att, för er som av olika anledningar inte var med, enkelt och kärnfullt försöka redogöra för vad året givit i form av gott kamratskap.

Som vanligt är såväl årsmöte som jullunch välbesökta. Årsmötet genomfördes ännu en gång på ”kanontid”.

Då kan som orientering även nämnas att i år hade vi kringarrangemangen i samverkan med Luftvärnsregementets kamratförening.

Årsmötena hölls däremot separata, vilket dock inte sinkade kvällens fortsättning. Man brukar säga att all militär verksamhet tar en timma, men ingen av dessa föreningars årsmötesförhandlingar nyttjade hela timman.

Per Starefors var årsmötets föredragshållare. Han berättade mycket underhållande om

”den unge Churchill”. Hade inte maten väntat hade säkerligen fler än jag haft stort intresse av att höra mera om denne store statsman.

Maten, talen, sångerna och lotterna/prisererna väntade. I sedvanlig ordning blev det på vissa händer sent. Men som alla vet, har man roligt går tiden väldigt fort. Det enda som saknades var möjligen reklam för Pragresan men den var säkert redan då fulltecknad.

Tänker inte nämna mer om Pragresan, förutom att jag sett alla tre vägskälen i Hjärnap. Mer om Pragresan finns i Eric Rasmussons artikel.

Klart för jullunchen! (Samtliga foton: Conny Benjaminsson.)

Jag vill i stället fortsätta med vår jullunch, tacka hedersledamoten Anders Emanuelson för att vi har denna tillställning! Den går sin gilla gång, gästerna droppar in, dricker glögg och stämningen på fjärde våningen eskalerar runt 15-tiden till ett sådant tillstånd att det kan jämföras med startsekvensen i Prix d'Amérique – alla blir som frustande ekipage intill dess att någon säger ”Starten har gått!”.

Väl nere i ordersalen finner alla på något sätt en plats att sitta, och festligheterna kan äntligen börja. Premiärrätning av julbordet i slutet av november! Mycket trevligt är att spontaniteten börjar flöda och ”Farbror Frej”, likt jultomten, dök upp även i år.

Jullunchen avslutades som vanligt med lotterier med fantastiska priser. Tack även i år, alla sponsorer! Det finns all anledning att, som vanligt, se fram emot nästa årsmöte och jullunch.

Avslutningsvis vill jag nämna 2008 års bästa kommentar. Huruvida den är sann eller ej vågar jag inte gå i god för. Den utspelar sig på kaserngården i samband med att Lv 6 lämnade förnämligt stöd till samhället i form av såväl lokaler som personal vid den stora djurvaccineringen under hösten.

Officeren pekar mot skolbyggnaden och säger: ”Där inne vaccineras man mot blåtunga.” Samme officer gör därefter en snärtig helomvändning och pekar mot kanslihuset: ”Och där borde man vaccineras mot bruntunga.”

Väl mött nästa år!

Lars Folkesson
Klubbmästare

Gunnar Ohlsén (till höger) avtackas av Håkan Söderberg för årets kamratresa.

En stor talare – Niklas Haglund med vacker slips.

Rolf Eklund underhåller Jennie Mared.

Kamratföreningens Pragresa 2008

Kamratföreningen med 1 100 medlemmar är en av de större i landet, trots att snart nio år hunnit gå sedan I 16:s fana troppades.

En av anledningarna är förvisso de olika arrangemang, som den livaktiga kamratföreningen ordnar, alldeles särskilt den åtråvärda utlandsresa, som vartannat år lockar en fullastad tvådäckare ut i Europa.

Denna gång stod inte besök på något slagfält å la Lützen på programmet. Huvudmålet var Prag, som dock i trettioåriga krigets slutskede hemsöktes av svenska trupper. Värdefulla konstskatter togs som krigsbyte, bl a Silverbibeln som skänkts till Uppsala universitetsbibliotek, och Djävulsbibeln, numera en av Kungl Bibliotekets största sevärdheter.

Det rättfärdiga i detta kan diskuteras. Ovedersägligen har vi brutalt gjort oss delaktiga av den kulturrikedom, som kännetecknade sydligare delar av Europa.

Avmarsch från kaserngården skedde tidigt den 30 april. Till traditionen hör att utspisning av ”fältlunch” skedde under färden, denna gång någonstans vid sidan av den tyska autobahn. Någon tanke på valborgsmässofirande

var det aldrig fråga om.

Övernattning kom att ske i Dresden. Under tecknad blev genast tillrättavisd: namnet uttalas med ett långt första ”e”, alltså ”Dresden”. På vår resa till Prag fick vi således denna intressanta stad på köpet.

Massiv förstörelse

Dresden utsattes i andra världskrigets slutskede för ett förödande bombangrepp och lades nästan i sin helhet i ruiner, trots att den hade proklamerats som ”öppen stad”. Mer än 100 000 civila dödsoffer krävdes. Oersättliga byggnader och konstföremål, skapade under århundraden, förstördes över en natt. Men staden har förunderligt snabbt återhämtat sig.

*Dags för
fotografering
och rökpaus i
Dresden. Foto:
Lars Ahlberg.*

En läskande öl är aldrig fel. Särskilt inte när utsikten är Karlsbron och kungaborgen i Prag. Foto: Lars Ahlberg.

Påföljande morgon blev det en buss- och fotmarsch under guidad ledning. Floden Elbe delar Dresden i två hälfter, Altstadt på den vänstra och Neustadt på den högra sidan.

Nära floden men på betryggande avstånd glänser lyxvillorna, på högra stranden som på ett radband av elfenben, oåtkomliga för oss. Vi koncentrerade oss därför på den gamla staden, där nästan alla av Dresdens sevärdheter ligger samlade vid Theaterplatz.

Mycket beundrade vi ytterväggen till de gamla hovstallarna, som visar Furstarnas procession, en över hundra meter lång ”bonadsmålning” i Meissenmosaik. Fackelbärare och hornblåsare till häst inleder det historiska festtåget.

Under vår stadsvandring klingar i öronen välljudet från Klockspelspaviljongen med ett hundratal klockor av Meissenporlin. (Den första porlinsstillverkningen i Europa skedde i Meissen, strax nordväst om staden. Där har den utvecklats till en högtstående konst.)

Fram på eftermiddagen skedde uppbrott för vidarebefordran till Prag. Nya härliga äventyr väntade efterföljande dag, den tredje under vår resa.

Populärt resmål

Att Prag med sitt centrala läge sannolikt är Europas främsta turistmagnet började vi förstå redan under förmiddagens rundtur. Hotellportieren uppgav, att närmare tusen fullastade bussar översvämmade staden. Vi fick nogsamt erfara detta.

Fredagens första besöksmål blev Pragborgen, vars krön vi nådde på slingrande kullerstenbelagda gator och gränder. Rollen som borg har förskjutits. I stället har barockpalats, kyrkor, breda trappor, kapell, öl- och matserveringar samt souvenirbutiker trängt sig samman i en salig röra. En öppen plats erbjuder en vidsträckt utsikt långt ut mot förorterna. Här, om inte tidigare, förstår vi att Prag är en miljonstad.

Nåja, den gamla försvarsborgen bjöd kl 12 på ett militärt inslag, då vaktombyte skedde, numera ett uppskattat skådespel för turister.

Från utsiktsplatsen är det nedförbacke, nog så påfrestande. Många valde den världsberömda Karlsbron över floden Moldau för att komma över till stadskärnan. Att Prag hade intagits av turister fick alla fotgängare känna av. Det tog mer än en och en halv timme att vandra över den drygt 500 meter långa bron. Porträttmålare, vissångare och gitarrspelare, som vanligen svarar för underhållningen på bron, trängdes hänsynslöst undan.

Middagen avåts på restaurang ”Soldaten Svejk”, uppkallad efter titelfiguren i Haseks satiriska roman, där han med spelad enfald duperar sina överordnade. I den alltid fullsatta restaurangen med långa träbord serveras kväll efter kväll samma kraftiga kötträtt till sejdlar av gott öl. Två gamla uniformerade stötar, försedda med bastuba och bastrumma, svarar för underhållningen.

Värt att kopiera?

Soldaterna Svejk och 91:an har påtagliga likheter. Tänk om någon restaurang i Halmstad skaffade sig rätten att efter mönster från Prag ta sig namnet 91:an? Succé inom räckhåll!

Apropå öl... Tjeckien anses vara ölets förlovade land. Öl har bryggs i staden Plzen (ej felstavat) sedan 1295. Huvudattraktionen är just bryggeriet, som tillverkar Pilsner Urquell. Ingen välutbildad bryggare undgår någons praktiken på denna ölets stamort.

Sista dagen före återresan var det fritt fram att bekanta sig med Prag. Vår utgångspunkt var ryttarstatyn på Václavplatsen. Här träffas man ”under svansen” som Pragborna själva säger. Ryttaren är den helige Václav, tjeckernas skyddshelgon.

Václavplatsen är Prags pulserande hjärta. Den berättar om landets nutidshistoria. Det var här, som ryska stridsvagnar rullade fram

1968 och det var också här, som folket jublade över kommunismens fall 21 år senare. Platsen är inget torg utan en nästan kilometerlång boulevard, där pampiga jugendbyggnader växlar med moderna palats, ritade av vår tids främsta arkitekter. Dess stora charm ligger bland annat i fasadernas noggranna detaljer med konstnärligt utformade portaler, nischer med miniatyurer och därtill gatlyktor med dansande jungfrur etc.

Samtidigt är Václavplatsen en oemotståndlig affärgata. Alla ledande butikskedjor i exempelvis guld, silver och ädla stenar, parfym inte att förglömma, finns representerade. Den tjeckiska sko- och läderkoncernen Batá, som före kriget var världens största med flera tiotusental anställda, har fått ett affärspalats som minner om fornstora dar.

Den sista kvällen blev en minnesvärd båttur på Moldau i härligt månsken. Nog kom en och annan att tänka på den tjeckiske tonsättaren Smetana (1824-1884), som under flera år var verksam i Göteborg. I ett av hans mest kända verk, ”Moldau”, har han fångat den stämning, som floden inspirerar till.

Tidigt på söndagsmorgonen lämnade vi Prag, fyllda av intryck och upplevelser. Fram på kvällen befann vi oss åter på kaserngården. En jämförelse kan få tillåtas: de ovannämnda två bibliska krigsbytena lär ha tagit bortåt fem månader på sig för att med häst och vagn komma till Sverige. I modern turistbuss behövde vi femton timmar!

Ett alldeles särskilt tack riktas till Gunnar Ohlsén för denna väl förberedda och väl genomförda kamratresa.

Eric Rasmusson
F d reservofficer vid I 16

Stockholmsavdelningens verksamhetsår

Stockholmsavdelningen fortsätter sin verksamhet. I april 2008 gjordes – i samarbete med Nylands Brigads Gille i Sverige – ett besök vid Baggensstället. Slaget där år 1719 studerades (se artikel i nästa nummer).

I maj besöktes Armémuseum och utställningen "Sveriges sista stora krig... – Napoleonkrigen och förlusten av Finland".

Moderföreningens årsmöte i Halmstad besöktes av Lennart Törnqvist, Carl Fredrik von Mentzer, Rolf Monéus, Heikki Ingman, Benkt Lindström och Karl Erik Rosén.

Flera medlemmar har besökt andra kamratföreningars möten i Stockholm.

Militärsällskapet i Stockholm har under året ordnat ett antal pubaftnar med militärkulturella program. Dessa har gästats av några av Stockholmsavdelningens medlemmar.

Traditionsenligt har general Georg Carl von Döbelns minne högtidlighållits vid hans grav

Årsmötet den 18 november 2008. Från höger: Carl-Gustaf Tiselius, Lennart Törnqvist, Gunnar Ohlsén, Karl Erik Rosén, Göran Lundahl. I förgrunden till vänster: Jan Liljegren. Foto: Rolf Monéus.

på Johannes kyrkogård.

Årsmötet hölls den 18 september på Militärsällskapet. Från moderföreningen kom tre kamrater med kamratföreningens vice ordförande Gunnar Ohlsén i spetsen. Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund representerades av dess sekreterare Stefan Bergkvist. Andra militära kamratföreningars Stockholmsavdelningar var också representerade.

Styrelsen omvaldes. Hedersledamöterna Karl Erik Rosén och Al Samfors är adjungerade till styrelsen. Jan Andersson, som i många år varit revisor, avgick och ersattes av Heikki Ingman.

Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbunds förtjänstplakett i guld tilldelades Karl Erik Rosén och förbundets silvermedalj tilldelades Jan Liljegren.

Carl Fredrik von Mentzer berättade om den av avdelningen ordnade resan till Tyskland där särskilt platser med anknytning till Berlins sista strid 1945 besöktes. Resan skildras på annan plats i detta medlemsblad.

Årets verksamhet avslutades med deltagande i högkvarterets adventsgudtjänst och med jullunch på Militärsällskapet.

Karl Erik Rosén

*Hedersledamot och f d ordförande
i Stockholmsavdelningen*

En svalkande öl efter besöket på Armémuseum den 27 maj 2008. Från vänster: Karl Erik Rosén, Heikki Ingman, Rolf Monéus, Carl Fredrik von Mentzer, Carl-Gustaf Junback, Lennart Törnqvist. Foto: Rolf Monéus.

Berlin 1945 och 2008

I vintras gav oss Niclas Sennertegs bok "Nionde arméns undergång" idén om ett besök i Berlin. I september for alltså fyra medlemmar i Stockholmsavdelningen via Nynäshamn-Gdansk till Bad Saarow. En tuff distans som på grund av färjeförsening m m slutade i en nattorientering till vandrarhemmet.

Platsen var vald därför att den nionde arméns befälhavare, general Theodor Busse, hade haft sitt högkvarter där.

Berlins fall

Dagen därpå ägnade vi oss åt studium av viktiga terrängavsnitt i kampen mellan tyskarna och Georgij Zjukovs pansarméer.

Slaget började i Oder-Neisse-linjen. Här ligger orten Seelow, som helt dominerar omgivningarna. Seelows försvarare hejdade med hjälp av bl a 8,8 cm luftvärnskanoner de sovjetiska frontalangreppen i sex dygn. Hundratals sovjetiska stridsvagnar slogs ut.

Kyrkogården i Halbe.

På platsen finns ett museum som är en stor hyllning till de sovjetiska styrkorna och som skildrar striderna ur ett sovjetiskt perspektiv.

Under eftermiddagen fortsatte vi norrut till byn Harnepkop, som var generalen Wilhelm Berlins (chef CI-kåren) stabsplats. Platsen är också känd för att Hitler i mars 1945 här visade sig för sista gången utanför bunkern.

*Den sovjetiska hjälten i Seelow.
(Samtliga foton: Rolf Monéus.)*

I dag finns bara ruiner kvar av herrgården. I stället ligger en f d östtysk underjordisk ledningscentral i närheten.

På kvällen åt vi en god middag på krogen "Die Bühne" och inbillade oss att även general Busse åt sina middagar här.

De tyska förbanden vek i slutet av april 1945 av västerut mot ett skogsområde som inrymmer byn Halbe. Här kom andra världskrigets sista fältslag i Europa att stå. 280 000 ryssar under marskalk Ivan Konev mötte general Busses 80 000 tyskar, som omringades och tillintetgjordes. Smärre enheter, hopar utan ledning, lyckades ta sig till de amerikanska linjerna.

I Halbe finns en krigskyrkogård (påminnande om Skogskyrkogården) där huvuddelen av de stupade ligger; 30 000 tyskar och 20 000 ryssar.

General Busse undkom dock och fick efter några år anställning i det västtyska försvaret.

Dagens Berlin

Efter beskrivningen av den bloddrypande avslutningen på kriget i Europa i Halbe styrde vi kosan mot en av Berlins främsta sevärdheter, rokokoslottet i Potsdam. Det blev en positiv och behaglig förändring att få beskåda Fredrik den stores sommarslott Sanssouci med dess vackra trädgård från 1700-talet.

Vi undvek centrala Berlin genom att köra på motorvägarna runt staden för att nå vårt andra vandrarhem i Wandlitz. Valt därför att härifrån kan man ta tåget till Berlin. Genom byn gick väg 109 som ledde direkt till den skog där Görings jaktlott, Karinhall, låg. När vi upptäckte detta kunde vi inte låta bli

Lennart Törnqvist och artikelförfattaren åhör Heikki Ingmans "föreläsning" om Sanssouci.

”Checkpoint Charlie” – rena nöjesfältet.

att göra en avstickare dit. Tyvärr hade vi för dåliga kartor, så trots att vi var på rätt ställe fann vi inte resterna av slottet.

Östra Berlin

Dagen efter for vi till Berlin med hjälp av ”Berlin Card”, som gäller för alla slags kommunikationer. Vi ville börja med att avsluta vår uppföljning av tredje rikets fall och besöka Hitlers bunker. Det finns inga rester av den men väl ett museum som redovisar hela anläggningens läge och utseende. Precis intill ligger det judiska minnesmärket ”Holocaust Memorial”. Två turistmål, som får en besö-

kare att reflektera över nazismens ondska.

Ett stycke norrut ligger stadens centrum med Brandenburger Tor och riksdagshuset. Vi promenerade dit och mötte en demonstration mot Tysklands deltagande i kriget i Afghanistan. Röda fanor, mycket folk och långa köer till riksdagshuset.

Dagen avslutades med ett besök på Checkpoint Charlie, som i dag är en marknad med en massa tingeltangel. Dock finns museet kvar och det är ännu sevärt.

Kvällen ägnades åt en middag bestående av vildsvin, uppfödda i en hage precis bredvid vårt vandrarhem.

Västra Berlin

Nästa dag tog vi oss ännu en gång in till Berlin med lokaltåg och S-Bahn. Vi klev av på Unter den Linden och vandrade österut på den välkända gatan. Överallt sjöd det av liv – nya byggnader växer upp och gamla renoveras. I närheten av museion finns ett nytt museum som innehåller en intressant samling av typiska östtyska företeelser, från Trabantbilar till nakenbad!

Men dagen skulle ägnas åt västra Berlin så vi tog oss upp till Hackescher Markt (värt ett besök) och for med S-Bahn till Tiergarten. Till fots fortsatte vi förbi Gedächtniskirche och zoologiska trädgården till Olof Palmes plats, som egentligen blev en stor besvikelse. Förutom några enkla skyltar finns endast en hög stenblock. Ja, det var ibland svårt att förstå de moderna konstverkens mening oavsett det gällde judarnas öde eller Olof Palmes.

Eftersom det var söndag var aktiviteten på

Kurfürstendamm låg. Till och med Lidl var stängt! Men vi hade sparat det bästa till sist, Charlottenburgs slott. Med S-Bahn och buss kom vi till stadens främsta byggnadsverk. Ursprungligen en sommarbostad för kung Fredrik I och drottning Sophie Charlotte, byggt 1695. Man undrar hur denna vackra skapelse överlevde kriget. Tydligen måste det ha funnits någon överenskommelse att skona slottet, inklusive alla tjugiga statyer.

Dagen hade varit intensiv och som vanligt pustade vi ut med en öl, innan vi tog buss, S-Bahn och lokaltåg ”hem” till Wandlitz.

Morgonen därpå startade vi tidigt, kl 06.50, och valde vägen via Szczecin (Stettin). Den var bättre och vi var i god tid i Gdansk. Glada och nöjda nådde vi Nynäshamn tisdagen den 23 september på färjan Scandinavia (ex-Visby).

Carl Fredrik von Mentzer

F d officer vid Hallands regemente

Resvägen.

Kosovo 2007-2008 och LMT:s verksamhet

Grunden för KFOR:s¹ närvaro i Kosovo utgörs av FN-resolution 1244 som antogs av FN:s säkerhetsråd den 9 juni 1999. Resolutionen innebär i korthet att KFOR skall se till att upprätthålla safe and secure environment². Det betyder att utvecklingen hela tiden måste följas, och tecken eller indikationer på oroligheter följs särskilt noga. Beredskap att agera måste hela tiden finnas.

Motsättningarna mellan albaner och serber har en lång historisk bakgrund men har sedan slutet på 1980-talet skickligt exploaterats av politiker och historiker på båda sidor.

Det medeltida Serbien var en stormakt på Balkan. Stora delar av rikedomarna investerades i kloster och vackra kyrkor i det dåtida serbiska kärnlandet Kosovo. Serbiens storhetstid slutade efter slaget vid Kosovo Polje den 28 juni 1389 då den serbienledda armén besegrades av turkarna.

Serberna anser att albanerna är nykomlingar i Kosovo eftersom de trängde in i området under 1600- och 1700-talet, favoriserade av turkarna sedan de konverterat till islam. Albanerna å sin sida hävdar att de har starkare rätt till området än serberna eftersom de härstammar från folkgruppen illyrier som fanns i området redan 500 år f.Kr.

1912 lyckades Serbien med hjälp av bland andra Bulgarien, Grekland och Montenegro besegra turkarna på Balkan. Kosovo blev därefter under serbiskt styre.

Motsättningarna mellan serber och albaner ökade eftersom serberna ville stärka sin ställning i Kosovo genom att sända tusentals serber till Kosovo och tilldela dessa människor jordegendomar i provinsen. Samtidigt förbjöds det albanska språket i skolorna och

kosovoalbanerna behandlades som andra klassens medborgare.

Under andra världskriget fick albanerna hjälp av Italien. 1941 bildades ”Storalbanien” där större delen av Kosovo ingick. Nu fick kosovoalbanerna nationella rättigheter medan serberna fördrevs och deras hus brändes. Efter andra världskriget ingick Kosovo i Jugoslavien men fick en särställning som en autonom region inom den serbiska republiken.

Under 1990-talet började kosovoalbanerna organisera sig politiskt för att öka sitt självstyre, samtidigt som den serbiska nationalistiska vågen, med Slobodan Milosevic i spetsen, breddade ut sig.

Efter Daytonavtalets undertecknande 1996 inledde UCK³ en väpnad revolt i Kosovo. Situationen försämrades och ett fredsavtal presenterades i Paris den 6 februari 1999. Det undertecknades endast av kosovoalbanerna, vilket senare ledde till luftangreppen mot serberna som inleddes den 24 mars 1999.

Den 17 februari 2008 förklarar sig Kosovo som en självständig nation.

¹ Kosovo Force.

² Skyddad och säkrad miljö.

³ Ushtria Clirimtare e Kosovës (Kosovos befrielsearmé).

Task Force Commander, brigadgeneral Hegarty, och LMT:s teamchef under ett möte med en av borgmästarna i området. Generalen samtalade regelbundet med varje borgmästare och det var alltid LMT som arrangerade dessa möten. Samtliga foton: Peter Toft.

Förberedelser

Min förbandsenhets huvuduppgift var att samverka med olika betydelsefulla aktörer i centrala Kosovo. Det handlade om allt från enskilda byledare till borgmästare i de sex kommuner vi hade ansvar för.

Detta innebär naturligtvis att vi måste ha en grundkunskap om den historiska bakgrunden. Vi måste också kunna lyssna på människor och deras problem och på ett opartiskt sätt leverera beslut av olika slag, både positiva och negativa.

En viktig del i förberedelserna är att rekrytera rätt typ av medarbetare. För ett samverkansteam (LMT-team) är det särskilt viktigt att rekrytera medarbetare som har lätt för att tala med människor, har skiftande ålder, utbildningsbakgrund och även en hyggligt jämn fördelning mellan män och kvinnor.

I nästa steg måste vi träna hur man använder tolk under ett möte och hur man skriver rapport efter genomfört möte. Denna del av förberedelserna genomfördes i Finland under en tiodagarskurs i Niinisalo. Det var en internationell kurs avsedd för Pfp-medlemmar⁴.

Varje team-medlem fick leda minst tre möten med tolk och vara bisittare vid lika många möten, vilket visade sig vara väldigt nyttigt. Under en kurs som denna tvingades vi också komma i gång med engelskan eftersom alla möten genomförs på engelska i missionsområdet.

En annan viktig del är soldatträning, särskilt viktig för civil personal. Jag hade två civila militärtolkare, en präst, en statsvetare

⁴ Partnership for Peace.

Kosovo: Karta över aktuell område. (Källa: KFOR)

och två civila piloter i min svenska del av förbandet. Svenskarna bestod av 16 personer, av totalt 52 i enheten. Resten var irländare, slovakar, tjecker, letter och finländare.

Vår soldatträning genomfördes på Kungsängen under två veckor, där fem dagar var skjutträning med ak 5 och pistol. Jag har aldrig skjutit så mycket under två veckor!

Den andra veckan ägnades åt sjukvårdstjänst, skyddstjänst och specifik missionsutbildning.

LMT:s uppgift och ledningsstruktur

Enheten jag var chef för kallades LMT, vilket står för *Liaison and Monitoring Team*⁵. Totalt fanns åtta samverkansgrupper, bestående av

mellan fyra och åtta samverkansofficerare. Huvudinriktningen var att en grupp var ansvarig för en kommun, med undantag av Pristinas kommun, där vi hade två grupper med anledning av kontaktnätet i Pristina med alla internationella organisationer. Det var de två svenska grupperna som var ansvariga för Pristina.

Övriga nationaliteter var ansvariga för var sin kommun, fränsett irländarna som även hade ansvar för Gracanica – en del av Pristinas kommun – som utgör den näst största serbiska enklaven i Kosovo. Endast Mitrovica i norra Kosovo är större.

⁵ Samverkans- och övervakningslag.

För att hålla ihop enheten och sammanställa dagliga rapporter fanns en liten stab på åtta personer bestående av chef (jag själv), ställföreträdande chef (finsk överstelöjtnant), tre stabsofficerare (svensk, finsk och irländsk), två svenska militärtolkare (albanska och serbiska) och en stabsassistent (svensk). Utöver detta fanns omkring 20 lokaltolkare som användes i det dagliga arbetet.

Enheten var direkt underställd *Task Force Commander*⁶, som var en irländsk brigadgeneral. Avrapportering skedde varje dag (utom söndagar) i en skriftlig rapport om ca 25 sidor. LMT-teamen sände sin rapport till staben senast kl 18.00 dagligen. Staben sammanfattade rapporten och granskade innehållet med hänsyn till sekretess. Därefter sändes rapporten till HQ (höghvarteret) senast kl 21.00.

Huvudsyftet var att inhämta information om situationen i de olika kommunerna för att känna den dagliga ”puls” och att kunna förvarna HQ om läget skulle försämrats. Under de uppror som var 2004 visade det sig att man blev överraskad av det snabba händelseförloppet och därmed inte kunde stoppa kravallerna tillräckligt snabbt. Efter dessa upplopp bildades LMT-organisationen.

Det bygger mycket på personliga kontakter och att teamen hela tiden arbetar i samma område och – även om det blir oroligt – stannar kvar i området så länge som möjligt. En avvägning måste göras av teamchefen angående teamets *force protection*⁷.

Generalen hade också ett möte med sina DUC (direkt underställda chefer) varje vecka. Han talade då om vilken information han behövde och pekade ut riktlinjerna väldigt tydligt för kommande veckor. Detta möte genomfördes varje torsdag kl 08.00-11.00.

Jag hade själv ett möte varje fredag kl 10.00-12.00 med mina team-chefer. Då brukade vi rotera mellan ”camperna” eftersom vi var utspridda på fyra olika camper.

Val i november 2007

De svenska teamen anlände sent i oktober. Redan i mitten av november genomfördes val i Kosovo. Serberna motsatte sig hela valprocessen eftersom de ansåg att Kosovo fortfarande var en serbisk provins. Parlamentet i Kosovo hade sedan tidigare 20 platser för serberna av totalt 130 platser. Serberna bojkottade detta redan före valet.

Valet innebar att LMT skulle följa utvecklingen under valupptakten. Sammanlagt övervakade LMT i 85 större ”valrallyn”. Förberedelserna vi genomförde var att samverka med FN-organisationen OSCE⁸ som arrangerade valet. OSCE hade en svensk före detta officer som regional chef och det underlättade vårt samarbete.

Vi hade tillgång till en *Geo Cell*⁹ i HQ som kunde förse oss med det kartunderlag vi behövde. Vi tog fram kartor med samtliga valstationer i det regionala området, sammanlagt 253 stationer. Uppdelningen mellan OSCE och LMT under valdagen var att LMT övervakade händelser utanför och i anslutning till valstationerna och OSCE inne i stationerna. Valet gick lugnt och ordnat till väga. Valdeltagandet var drygt 40 procent, vilket innebär ca 500 000 människor i vår region.

Resultatet blev att LDK¹⁰ och PDK¹¹, de två största partierna, bildade en regeringsmajoritet. Det innebar att de övriga mindre partierna bildade opposition, vilket inte är särskilt bra på längre sikt.

Valet innebar också att en del av kommunerna fick nya borgmästare vilket gjorde att nya kontakter fick etableras av teamen.

⁶ Operationsstyrkechef.

⁷ Egenskydd.

⁸ Organization for Security and Co-operation in Europe.

⁹ Geografisk understödssektion.

¹⁰ Kosovos demokratiska förbund.

¹¹ Kosovos demokratiska parti.

Valprocessen var ett bra sätt för de svenska teamen att snabbt komma in i den operativa verksamheten. Jag märkte tidigt den höga kvaliteten på våra team, jämfört med utländska team.

Demonstration i december

Studentrörelsen har varit väldigt aktiv i Pristina de senaste åren. I februari 2007 dödades två studenter av rumänska UNMIK Police under demonstrationerna i Pristina. Detta gjorde att motsättningarna mellan UNMIK (*UN Mission in Kosovo*) och studentrörelsen försämrades. Även MSD¹², som är en missnöjesorganisation, var en ledande del av protesterna.

MSD vill ha en mer eller mindre villkorslös självständighet utan vare sig UNMIK eller någon annan motsvarighet. Albin Kurti som är MSD-ledare satt i husarrest under hela vintern på grund av konsekvenserna efter demonstrationen 2007.

Studentledarna vid universitetet talade om att de skulle demonstrera för ett självständigt Kosovo med början den 10 december, och att de tänkte fortsätta ända tills parlamentet förklarade Kosovo självständigt. Högsta fokus sattes på studentrörelsen och MSD från LMT:s sida.

Generalen ville veta allt som kretsade kring detta. Han ville ha informationen personligen vid flera tillfällen och blev ganska förvånad första gången när min ansvarige team-medlem redovisade läget för honom. Irländarna var vana att det alltid var chefen som redovisar. Det svenska sättet att delegera uppgifter anser jag mycket effektivt och bra.

Vi hade tur den 10 december för det var ca 10 grader kallt och endast runt 2 500 demonstranter deltog i protesterna. Vår plan, ”Hawk Eye”, innebar att vi följde demon-

¹² Movement for Self Determination (Rörelsen för självbestämmande).

stranterna från universitetsområdet och fram till parlamentshuset. Vi hade dessutom flera fasta observationsplatser varifrån vi kunde övervaka hela centrala Pristina. I detta läge hade vi understöd av finska ISR-kompaniet¹³, som är specialister på underrättelsetjänst och fotografering.

Kylan gjorde att demonstrationen endast pågick omkring tre timmar och utan några våldsamheter. Studentledarna deklarerade att de tänkte fortsätta demonstrationerna den 10 varje månad tills självständighet förklarades. Utvecklingen blev att MSD:s roll tycktes vara avsevärt försvagad och människor i allmänhet trötta på våldsamma protester.

Självständighetsförklaring

Utvecklingen gick hela tiden mot en förväntad självständighetsförklaring. Buden om när det skulle ske var många. Det kostade 5 euro att delta i vadslagningen inom LMT. Många trodde att det skulle ske i april eller maj.

Generalen var mån om att höja beredskapen under februari och mars med ledighetsrestrktioner som följd. I många fall ville han ha både chef och ställföreträdare på plats, vilket vi hade ganska svårt att förstå eftersom problemet med inestående ledigheter bara sköts framåt.

Självständighetsförklaringen kom den 17 februari 2008. Kosovo kom i fokus för världsmidierna under några dagar.

Beredskapen från KFOR:s sida var hög, alla LMT-team var ute på fältet. Hela arrangementet genomfördes på ett ordnat sätt, mycket tack vare ett föredömligt arbete från *Kosovo Police*, KPS, och samarbetet med KFOR.

Jag har aldrig sett så många människor ute och fira samtidigt som denna kväll. Vi bedömde att det rörde sig om ca 75 000 personer samtidigt i centrala Pristina. Det var en mycket välplanerad tillställning med fem olika scener med berömda lokala artister. Vid midnatt tog president Seidu och premiärmi-

En Kosovo-albansk EU-anhängare, iförd traditionell albansk huvudbonad, så kallad plis. Äldre män, och numera nästan bara familjeöverhuvuden, bär normalt plis. Kosovoalbanerna är väldigt vänligt inställda till väst, vilket bl a beror på Natos bombningar av serberna 1999.

nister Thaci emot folkets jubel.

Det hela avslutades med tidernas fyrverkeri och naturligtvis en del skjutande i luften. Mitt finska team tog hand om en av dessa skyttar i en eldpaus när han behövde ladda om. Inte helt riskfritt – personen i fråga tyckte inte alls det var någon fara eftersom han hade licens för pistolen.

Vi var särskilt rädda för att kosovoalbanerna skulle ta sig till de serbiska byarna för att uttrycka sin glädje på ett provocerande sätt men KFOR hade både fordonskontroller och förband i beredskap.

Självständighetsförklaringen var startskottet för en månad med serbiska motaktioner och ökad oro i området.

¹³ Intelligence, surveillance and reconnaissance (underrättelse, övervakning och rekognoscering).

Artikelförfattaren (chefen LMT) med teamchefer ur de tjeckiska och slovakiska teamen under ett möte med en serbisk byledare i gränsområdet mellan Kosovo och Serbien.

Serbiska protester vid gränsövergången i anslutning till staden Podujeva i norra delen av området.

Serbiska motdemonstrationer

Serberna visade sitt missnöje genom olika aktioner. Från politiskt håll i Belgrad var man tydlig att påpeka att resolution 1244 fortfarande gäller, och det innebär att Kosovo är en serbisk provins.

Man protesterade mot att gränsbevakningen mellan Serbien och Kosovo skärptes och att tullar för olika varor skulle betalas. Detta yttrade sig i en del våldsamheter som startade i Mitrovica i norra Kosovo. Gränsövergången brändes och kravaller med skottlossning ägde rum mellan *UNMIK Police* och serbiska aktivister. Detta spred sig till viss del till vårt område också när man från serbiskt håll försökte angripa två av gränsövergångarna i det centrala området.

Generalen var förstas på hugget med både militär specialpolis och KFOR-förband. LMT övervakade händelserna på nära håll, till och

med lite väl nära när en finsk LMT-medlem träffades av en sten på benet. Hela förloppet filmades på video på ett mycket bra sätt av min eminenta team-medlem Lisa Rosén, som efteråt fick beröm för sin sinnesnärvaro och sättet att dokumentera vad som egentligen hände.

Aktionerna mot gränsövergångarna minskade efter några dagar. En anledning tros vara att filmningen av händelserna tydligt visade att det rörde sig om planerade aktioner med stenar som kördes fram med lastbilar och att det till stor del var samma personer vid de olika övergångarna.

Det som hände därefter var att det politiska spelet fortsatte, framför allt genom att serbiska ministrar regelbundet besökte serbiska områden för att tala om att Belgrad skulle säkerställa att resurser tilldelades och att det var viktigt som serb att inte lämna området.

Den serbiska polisen i Gracanica blev suspenderad med dubbel lön från Serbien. Man satte i stället in kosovoalbansk polis, vilket innebar att friktionerna mellan grupperingarna ökade.

Serberna i Gracanica, som är ca 10 000, startade också dagliga protestdemonstrationer. Dessa varade omkring en månad utan några större incidenter, men det blev en hektisk tid för det svenska skyttekompaniet som hade ansvar för området. Det blev också väldigt mycket att göra för mitt irländska team i Gracanica.

Sommaren 2008

Svenskarna hade tidigare beslutat att inte längre bistå med några LMT-team, vilket förvånade mig väldigt mycket. Det innebar också att vi behövde två nya team från andra bidragande nationer. I ett sent skede fick vi reda på att Finland var redo att sända ytterligare ett team, och Lettland likaså.

Innebörden blev att finnarna tog över Pristina. Det blev även en del andra ändringar. Jag försökte få Sverige att behålla minst en position i staben. Beslutet blev till sist att Sverige skulle tillsätta ställföreträdande chef för LMT. För min del innebar det att jag blev ställföreträdare från den 17 april och min finske ställföreträdare blev chef, alltså ombytta roller.

Detta var väldigt svårt för vissa andra nationer att förstå, speciellt när jag skulle introducera min efterträdare för generalen och hans stabsmedlemmar under ett möte, och min efterträdare i sin tur introducerade sin efterträdare. Anledningen att det blev på detta sätt var att beslutet från Sverige att tillsätta ställföreträdare kom så sent att vi inte hann rekrytera, utan jag fick stanna ytterligare tre månader som ställföreträdare.

Sommaren var en fin tid i Kosovo med en fantastisk natur. I början på sommaren var

det väldigt grönt och fint. Det fanns vissa orosmoln framför oss, bland annat Kosovos nya konstitution, som skulle träda i kraft den 15 juni, samt firandet av slaget vid Kosovo Polje (eller som det också kallas, slaget vid trastfälten) den 28 juni.

Detta firas av serberna varje år, trots att de förlorade slaget. I dag finns ett stort monument på platsen för träffningen. Sultan Murat som vann slaget har också ett monument en bit därifrån.

Det sägs att alla röda vallmoblommor som växer på fälten runt monumentet kommer av allt blod som flöt på slagfältet.

Serberna fick väldigt bra stöd av KFOR och Kosovos polis för att genomföra firandet på ett säkert sätt. Den heliga platsen besöktes av ca 3 000 människor. Min slovakiske teamledare ansvarade för övervakningen. Allting gick lugnt och värdigt utan incidenter. Därefter fortsatte firandet under natten i Gracanica med tusentals människor på gatorna.

Sammanfattning

Jag är väldigt nöjd med min vistelse i Kosovo. Det var särskilt spännande att få vara med om många viktiga händelser på kort tid. Vistelsen har också fört med sig att jag och mina duktiga svenska medarbetare blev väldigt väl insatta i de politiska, sociala och ekonomiska förhållanden som råder i Kosovo.

När jag kom hem efter nio månader kändes det som att jag kunde mer om Kosovo än om Sverige. Självklart är det inte på det viset, men man avskärmar sig lite från den svenska vardagen när man är på utlandsuppdrag.

Jag är också glad då jag nu vet att Sverige, efter nytt beslut, kommer att skicka nya team till Kosovo. Jag är säker på att det är ett riktigt beslut.

Peter Toft
*F d officer på I 16,
i dag verksam på högkvarteret*

DÖDLIG DUELL

Duellanten kräver upprättelse, ett återupprättande av den kränkta äran. Visserligen hade duellerande i Sverige varit otillåtet – och straffbart – ända sedan 1590, men detta hindrade inte två officerare vid Västgöta-Dals regemente att onsdagen den 29 maj 1816 bestämma sig för att ”avtvätta oförrätten med motståndarens blod”.

Duellerandets historia är lång och skiftande men den moderna duellen uppkom i Italien under 1500-talet. Principen att återupprätta hedern genom duell kom att sprida sig snabbt bland Europas adelsmän och nådde kulmen under trettioåriga kriget. Vanligen användes till en början värja men efter hand blev pistol allt populärare.

Kyrkan fördömde snart duellerandet och lagar stiftades i hopp om att få stopp på ”oföget”. I Sverige följdes 1590 års förbud av ytterligare lagar 1621, 1662 och 1682 (duellplakatet). Sedan 1861 ingår duellplakaten i gällande strafflag.

Att bemärka är att enligt duellplakatet var inte bara duellanterna straffbara utan även

sekundanterna (duellanernas medhjälpare och ”ordningsmän”) och kartellbärarna (överbringare av utmaningen).

Berömda dueller

Listan över dueller kan göras lång och jag nämner här bara några av de mer kända duellerna:

1598: Författaren Ben Jonson dödar skådespelaren Gabriel Spenser.

1792: Lady Almeria Braddock möter fru Elphinstone som skadas. De använde först pistol och därefter svärd.

1798: Engelske premiärministern William Pitt den yngre duellerar med politikern George Tierney.

1804: Amerikanske vicepresidenten Aaron Burr dödar förre finansministern Alexander Hamilton.

1829: Hertigen av Wellington möter greven av Winchilsea.

1837: Poeten Aleksandr Pusjkin skadas dödligt av franske diplomaten baron Georges d’Anthès.

1870: Målaren Édouard Manet skadar konstkritikern Louis Edmond Duranty.

1888: Franske premiärministern Charles Floques möter general Georges Boulanger som skadas.

1952: Chilenske senatoren Salvador Allende möter politikern Raúl Rettig Guissen.

Innan vi går vidare till våra två antagonister kanske ett citat från Mark Twain kan vara passande: ”Jag ogillar starkt dueller”, sade han. ”Om någon utmanade mig skulle jag ta honom vänligt och förlåtande vid handen och leda honom till ett ställe i skymundan och ta livet av honom.”

Impopulär placering

Den 30 april 1816 omplacerades kapten friherre Gustaf Salomon von Köhler (vid konungens eget värvade regemente) genom kunglig fullmakt till Västgöta-Dals regemente. Friherren hade tidigare bevistat fälttågen i Tyskland 1813 och under fälttåget i Norge 1814 hade han till och med tjänstgjort vid Västgöta-Dals regemente, varför han torde ha varit bekant med flera officerare vid det regementet.

Trots detta var von Köhlers omplacering inte uppskattad av regementets officerskår. Huvudskälet till detta var att han kunnat transporteras med penningars hjälp och därvid köpt sin kaptensgrad vid regementet.

Detta var nu inget ovanligt vid den här tiden men det medförde i alla fall att yngre officerare fick vänta ytterligare på befordran och lönelöft.

Som det inte var första gången det inträffade under den gångna månaden tvekade inte de yngre att visa sitt missag över detta förhållande. Tre officerare hade redan före von Köhler sökt transport till Västgöta-Dals regemente. Dessa var kapten Thord Bonde, kapten Conrad von Döbeln och fänrik Ernst von Kosboth.

Då officerskåren rastade inför ett exercispass på Vänersborgs torg anlände adjutanten löjtnant Anders Lundblad och lät meddela att en ”baron G von Köhler vid kungens regemente blivit genom major Haijs medverkan, placerad på Västgöta-Dals.” Detta retade upp flera officerare.

Tjänsteförrättande regementschefen överste Fredrik Gyllenram (ordinarie regementschefen överste Karl Löwenhielm befann sig så gott som ständigt på andra uppdrag och den 11 juni 1816 utnämndes överste Gyllenram

Äldre återgivning av den berömda duellen mellan rivalerna Alexander Hamilton och Aaron Burr på morgonen den 11 juli 1804 i Weehawken, New Jersey. (Källa: Internet)

Detalj från karta över Vänersborg 1841. Torget är beläget omedelbart väster om kyrkan (korset i centrala Vänersborg). Från torget går i västlig riktning Dalbobron som fångas upp av vägskalet vid Blåsut. Lockeredsskogen (Läckered på kartan) ligger längs vägen i sydvästlig riktning. Duellplatsen är markerad med ett litet kryss. (Källa: Lantmäteriverket)

till ”ständig chef”) och major Albrekt Haij anlände. När Haij kommenderat ”giv akt” visade officerarna sin missbelåtenhet genom att hosta, nysa och fnysa ljudligt. Under en ny rast gick Lundblad fram till major Haij och sade att han anmodats ordna rum åt von Köhler. Då blev Haij arg och hotade Lundblad med arrest. Lundblad lyckades emellertid prata sig ur situationen.

Förnäm uniform

Senare anlände von Köhler till torget iklädd konungens regementes uniform. Med bestämda steg gick han fram och ställde sig framför fronten, gjorde honnör för översten, majoren och till sist den uppställda officerskåren. Därefter överlämnade han sina papper till major Haij, gjorde honnör igen och avlägsnade sig. Eftersom hans första honnör inte besvarats av officerskåren avstod han från att hälsa på dem innan han gick. Detta retade upp officerarna ytterligare.

Vid den senare middagen var von Köhler närvarande, ännu iförd kungens regementes uniform. Hans placering blev då offentliggjord med tillägget att han skulle tjänstgöra vid Wedbo kompani. Änjo protesterades det högljutt, vilket fick överstelöjtnant Gustaf Lilliehorn att höja rösten. Det blev tyst och middagen ”blev omsider livlig”.

Kapten Zacharias Johan Sabelfelt sökte under middagen upp von Köhler. I kraftfulla ordalag klagade han att nykomlingen måste lämna regementet. I annat fall skulle Sabelfelt tvinga honom. Längre gick det inte denna gång, men överste Gyllenram, överstelöjtnant Lilliehorn, major Haij och major Elias Norlin fick kännedom om saken. De beslutade sig för att avvakta.

Samma eftermiddag sökte adjutanten Ulrik Stenberg upp löjtnant August Lilliestierna. Stenberg bad honom komma med och provskjuta två pistoler som han fått låna av

kapten Johan Gyllenspetz. De gav sig i väg över Dalbobron till Blåsut där de sökte upp en passande plats i skogen där pistolerna provsköts. Därefter hastade officerarna tillbaka till staden för att hinna delta i eftermiddagens exercis.

Efter ett kort exercispass anmälde sig några officerare för major Haij som då meddelade dem att han hört talas om att någon officer ämnade utmana von Köhler på duell. Haij bad dem ”besinna sig” och betänka följderna. Diskussion uppstod och löjtnant Lilliestierna påminde Haij om varför missnöjet uppstått och att de hört att de nya officerarna fått tjänst med gott stöd av både överste Gyllenram och honom själv. Haij blev upprörd och mötet upplöstes.

Väl hemkommen sökte Stenberg än en gång upp Lilliestierna. Nu sade han att Lilliestierna ”måste bli Köhlers sekundant” under den kommande duellen. Lilliestierna protesterade och bad honom avlägsna sig.

Ingen artighetsvisit

Under tidiga kvällen sökte kaptenerna Fredrik Reuter, Leonard Magnus Uggle och Johan Gyllenspetz upp von Köhler i dennes bostad. Först trodde von Köhler att det var en artighetsvisit men snart visade det sig att de tre officerarna kommit för att uppmana von Köhler att lämna staden.

Då von Köhler fick klart för sig vad de ville berättade han att han inte önskade hindra andras befordran och att han ej heller skulle uppbära sin kaptenslön. Han hade verkligen ingen avsikt att lämna staden eller regementet. Efter en stund avlägsnade sig de tre kaptenerna, syntes det, något mer positivt inställda till von Köhler.

Något senare under kvällen fick von Köhler besök igen; denna gång av kapten Sabelfelt. Det tog inte lång tid innan tonläget höjdes och det är högst sannolikt att Sabelfelt på

X

Nutida karta över västra Vänersborg. Dalbobron har i dag en delvis annorlunda dragning och Lockeredsskogen är bebyggd. Vid duellplatsen (markerad med ett kryss) finns i dag en lekplats. (Källa: Lokaldelen)

flera sätt smädade von Köhler. Vad som exakt utspelade sig lär vi aldrig få veta men den duell som det tidigare ryktats om på regementet skulle nu bli verklighet.

Vägrade sekundera

Samma kväll uppsöktes Lilliestierna av Sabelfelt och strax därpå även av major Norlin. Norlin talade om att han blivit anmodad av major Haij att skaffa von Köhler en sekundant och att det skulle bli Lilliestierna. Men eftersom Lilliestierna visste att adjutant Stenberg skulle bli Sabelfelts sekundant vägrade han bestämt.

Sabelfelt nämnde då att Stenberg själv anmält sig som sekundant men att han (Sabelfelt) nu ville att det skulle bli Lilliestierna. Härigenom trodde Norlin att det skulle bli

enklare för von Köhler att finna en sekundant. Nu kände Lilliestierna att det inte längre var möjligt för honom att avböja. Han skulle bli Sabelfelts sekundant.

I sammanhanget bör det nämnas att Lilliestierna inte var helt obekant med hur en duell gick till. Det hör nämligen till saken att han varit närvarande under duellen vid ”sjötullen” i Karlstad tidigare under året, mellan Stenberg och löjtnanten vid Värmlands fältjägarregemente, Jacques Anton Tersmeden¹.

¹ Tersmeden lär ha varit stor och stark och om honom har vidare skrivits: ”Hans lynne och karaktär voro af en besynnerlig art och fulla av aprilväder – solsken och regn om hvartannat och nästan alltid storm.” Men Stenberg var måhända inte heller enkel att ha att göra med och har beskrivits som ”...en mycket orolig natur.”

Duellpistolerna finns bevarade på Vänersborgs museum. (Källa: Internet)

Den duellen utkämpades inte med någon större ordning. Det gick illa för Stenberg som fick ett sabelhugg i pannan strax över höger öga. Den närvarande läkaren undersökte blesyren och yttrade: ”Det är ej så farligt där det nu träffat, men om det träffat näsan hade herr blivit en vacker karl.” Måhända bidrog denna tvekamp till att Lilliestierna inte önskade vara sekundant om Stenberg också var det.

Kort natt

Det blev en kort nattvila för alla inblandade. Redan klockan 04.00 var det samling på torget. Då Lilliestierna ankom var redan kapten Lars Sundén där. Sundén frågade om Lilliestierna skulle vara Sabelfelts sekundant och han svarade att han lovat det. Men, tillade han bestämt, inte om Stenberg skulle vara von Köhlers. Sundén nämnde då att man övertalat honom att bli von Köhlers sekundant. Efter ett tag anslöt Sabelfelt i vagn och undrade om de båda ville åka med över bron. De avböjde och gick i stället och hämtade sina kappar

eftersom det börjat duggregna.

”Se där”, sade Lilliestierna när han såg von Köhler med betjänt, ”där kommer vår man.” Efter ett tag frågade von Köhler om det fanns någon läkare i grannskapet. En förbipasserande officer hämtade då regementsläkaren Jakob Vilhelm Rudolphi. Denne anlände inom kort och von Köhler talade om att hans tjänster kanske skulle behövas under den kommande ”affären”. Rudolphi hastade sedan till apoteket för att skaffa ”nödig rekvisita”. Han träffade där Sabelfelt och hoppade upp i dennes vagn. Lilliestierna, Sundén, von Köhler och betjänten började promenera. Klockan var nu nära 05.30.

De gick från torget upp på Dalbobron och fortsatte mot Blåsut, samtalandes om Sabelfelts utmaning. Än en gång berättade von Köhler att han inte kunde vika undan. Han hade dessutom lovat major Haij att ”på intet villkor ingå i någon underhandling, utan visa sitt mod”. Han skulle då framdeles ha mindre att frukta. Annars var han beredd göra i stort sett vilken uppoffring som helst.

Sundén talade om att han inte ville ”åse en duell där det är fråga om livet.” Han hoppades på en förlikning.

Väl framme vid Blåsut mötte de Sabelfelt och Rudolphi och färden fortsatte ned mot Lockeredsskogen. Sedan vek de av inåt skogen till den plats där Lilliestierna och Stenberg provskjutit pistolerna föregående dag. Det var en liten öppen plätt som sedermera kom att kallas duellbacken.

Rudolphi kände sig lite trött efter den långa promenaden. Han förväntade sig också att dispyten skulle lösas i all vänlighet utan hans medverkan. Han sökte upp en avskild plats att vila sig på. Sundén var bekymrad och ångrade att han ställt upp men Lilliestierna klarade ut att det nu inte gick att dra sig ur. De måste först höra om de stridande kunde göra upp i godo.

Nya förolämpningar

Först talade von Köhler i korthet om vad som passerat och Sabelfelt bekräftade uttalandet. Emellertid bar det sig inte bättre än att en ordväxling utbröt där Sabelfelt anklagade von Köhler för ha ”gjort sig känd som en feg stackare, dum och högmodig, att han förut varit utmanad men rest undan och att Sabelfelt väntade sig att han även denna gång skulle göra sammalede...”

Sundén och Lilliestierna tillrättavisade omedelbart Sabelfelt. En utdragen överläggning följde men ingen ville ge vika. Lilliestierna föreslog Sundén att det hela nog bara kunde avgöras med vapen. Sundén föreslog än en gång förlikning. von Köhler sade då att om bara Sabelfelt återtog sina beskyllningar och bad om förlåtelse ”ville han låta saken förfalla.” Sabelfelt avvisade honom.

Så kom man då till frågan om de skulle göra upp med sabel eller pistol. Eftersom von Köhler var den utmanade hade han rätt

att välja. Han kunde ha valt sabel eftersom han sannolikt var den bättre fäktaren men avstod från detta för att inte ”giva min fiende minsta rätt att klandra mig”. Det blev pistol och man skulle då också ”komma hastigast till resultat”.

Bestämde regler

De provskjutna pistolerna togs fram men eftersom inte någon av de stridande tidigare duellerat uppstod frågan om på vilket avstånd man skulle skjuta. Lilliestierna föreslog 25 å 30 steg men han hade även hört att man kunde avgöra på närmre håll. Så nämnde von Köhler att han var närsynt och näppeligen kunde se på 25 steg. Det bestämdes att de skulle ställa upp på 12 stegs avstånd (7–7,5 m).

Lilliestierna, som hade erfarenhet av dueller, föreslog att skjutplatserna borde markeras med duellanernas värjor och att laddning skulle ske av sekundanterna, eller i närvaro av dessa. Ytterligare instruktioner följde och pistolerna laddades.

Lilliestierna erbjöd von Köhler att få välja pistol först. Han tvekade ett ögonblick men med orden ”det kan göra detsamma” tog han en. Så stegade Lilliestierna upp 12 steg men då skyttarna ställde upp befarade von Köhler att det var i längsta laget.

Han gick fram mot Sabelfelt och märkte att det mycket riktigt var för långt. Lilliestierna var längre än von Köhler och hade tagit längre steg, avståndet minskades och båda duellanterna förklarade sig nöjda med avståndet.

Duellanterna intog sedan duellposition med pistolen korsad över livet och vänster hand om mynningen. På frågan vem som skulle skjuta först svarade Sabelfelt ”baron bestämmer”, men när von Köhler tänkte låta Sabelfelt få första skottet ingrep Lilliestierna och påtalade att den utmanade skall börja. Det rådde ett märkligt lugn över platsen inför avgörandet.

Så förde von Köhler vänsterfoten ett steg tillbaka och tog upp pistolen för att skjuta. Han fick hastigt ta ner den igen eftersom han glömt att spänna hanen. Han ordnade saken, uppförde ånyo pistolen på rak arm och avlossade den hastigt. Därefter var det Sabelfelts tur och även han sköt utan noggrann riktning.

Ingendera träffade och Sabelfelt sade: ”Det ser ut som vore vi lika goda skjötter begge två.” De två skotten väckte upp Rudolphi som kom springande samtidigt som han utbrast: ”Hvad dj-n taga herrarna sig före?”

Sundén hoppades, liksom Rudolphi, att saken nu var utagerad och började gå därifrån men Lilliestierna kallade tillbaka honom. Sundén var upprörd och sekundanterna föreslog än en gång förlikning, men svaret blev detsamma som tidigare och Rudolphi fick än en gång avlägsna sig.

Dödligt skott

Allt gjordes klart för andra skottet och Sabelfelt skulle nu få börja. Han förde upp vapnet, riktade omsorgsfullt och tryckte av. Ymnigt blödande från bröstet föll von Köhler samman utan att ha fått i väg sitt skott.

Rudolphi rev upp von Köhlers kläder och förband såret på plats. Vagnen kördes raskt fram, sätena togs ur och man lade granris och björklöv på botten. Sabelfelts kula hade träffat väl och von Köhler undrade om det var farligt. En fråga som Rudolphi besvarade med: ”Var lugn, min bästa baron, jag har läkt svarare skada än denna.”

Att von Köhler var dödligt träffad stod snart klart för alla och han tryckte de närvarandes händer, även Sabelfelts. Försiktigt lades von Köhler i vagnen och till Lilliestierna sade han, knappt hörbart, att de måste skynda sig fort undan. Åtta och en halv timma efter duellen avled von Köhler. Då befann sig redan Sabelfelt och sekundanterna på flykt.

Flykt söderut

Lilliestierna uppsökte överstelöjtnant Lilliehorn, där också chefen för Bohusläns regemente råkade befinna sig. Efter att ha berättat vad som hänt råddes de att ta sig till Danmark. Nödiga papper utfärdades och tillsammans red Lilliestierna och Sundén mot Helsingborg. Sabelfelt hade ridit i förväg men inväntade dem i Gärdhem, söder om Trollhättan.

Efter övernattning i Varberg ankom de till Helsingborg följande natt. Där sökte de upp greve Mauritz Casimir Lewenhaupt. Lewenhaupt rekommenderade ingen överfart till Danmark eftersom flera blivit utlämnade. De bestämde sig för att avvakta i Helsingborg ett tag. (Det kan synas som ett ödets nyck att greve Lewenhaupt senare samma år själv skulle falla för en kula under en duell i Danmark med den schweiziske greven Ludvig Rudolf Müller.)

Lilliestierna och Sundén bestämde sig inom kort för att underkasta sig den krigsrätt som säkert skulle hållas. Sabelfelt, som riskerade dödsstraff, var däremot fast besluten att fortsätta flykten och tog sig till Köpenhamn.

Den första krigsrätten (regementskrigsrätten) hölls först den 22 juli 1816 och kom att ledas av major Haij. Ledamöter var sex officerare ur Västgöta-Dals regemente samt auditören. Valet av Haij kan synas något märkligt med tanke på hans del i det inträffade.

Graverande anklagelser mot adjutant Stenberg framfördes, då det ansågs att han var den som på Sabelfelts vägnar framfört budet om att en duell var nödvändig. Han dömdes därför som medbrottsling. Sundén och Lilliestierna var skyldiga till att ha laddat pistolerna. Kungl Krigshovrätten lät sig inte nöja med resultatet av regementskrigsrätten utan en ny, blandad, krigsrätt tillsattes.

Innan den hade fattat beslut ansökte Sabelfelt i en lång skrivelse (daterad Köpenhamn

Minnesstenen restes den 29 maj 1989 och står på platsen för duellen. Lägg märke till stavningen av (Zacharias) Johan Sabelfelts efternamn. Självs stavade han utan "d". (Foto: Anders Sträng)

den 16 juli 1816) till kungen om lejd, vilken beviljades den 4 september. I svaret stod det bland annat att om Sabelfelt ej skulle vara nöjd med kommande dom skulle han få sex veckor på sig att än en gång lämna landet.

Krigsrättens dom föll den 5 mars 1817. Sabelfelt dömdes till att ”mista livet och varda halshuggen”. Lilliestierna, Sundén och Stenberg dömdes till böter om vardera 666 riksdaler 32 skilling specie samt två års fängelse på Karlstens fästning. Det andra året kunde lösas ut med ytterligare böter. Överste Gyllenram och flera andra dömdes till böter för felaktig rannsaking.

Varken Lilliestierna, Sundén eller Stenberg ankom till Karlstens fästning utan hamnade i stället på Varbergs fästning, där de fick en ganska behaglig tillvaro. Lilliestierna och

Sundén benådades strax efter Karl XIV Johans trontillträde och fick återgå i tjänsten.

Så tycks även ha varit fallet med Stenberg då han 1818 åter är upptagen i regementets officersrulla.

Genom kunglig nåd fick Sabelfelt behålla livet men landsförvisades och miste sin tjänst. Dock utbetalades ett årligt understöd från regementets officerskår. Han avled i Stockholm den 22 januari 1833.

Lars Ahlberg
*F d officer vid I 16,
numera verksam på Lv 6*

Svea Wadsten

Det är ytterst sällan som det i denna tidning förekommer minnesord över någon bortgångne kamrat. Och aldrig tidigare har det gällt en kvinna.

Men i 16:s mesta husmor Svea Wadsten är värd vår hågkomst.

Svea kom till regementet 1939 och lämnade sin befattning 1974 efter 35 år. Hon fick ett långt och innehållsrikt liv. Hennes sista levnadsår blev 2007.

Hennes tjänst på regementet omfattade således andra världskriget och de följande åren i kalla krigets skugga. All personal var beroende av vad köket presterade. Inkallelser, uttryckningar och snabba förflyttningar stämde i dessa orostider inte alltid överens med erhållna förhandsbesked över det antal, som skulle utspisas. Men Svea hade en otrolig förmåga att med kort varsel skaffa fram mat till alla. På den tiden fanns inga frysboxar för reservproviant.

En märklig bestämmelse var att dagbefälet skulle inspektera den mat som hade blivit över, sannolikt för att tillräckligt med is skulle finnas att tillgå. Att blanda sig i hennes göromål i övrigt kunde lätt leda till att vederbörande nästan bokstavligen fick "en släng av slevan". Svea hade skinn på näsan!

Det finns stor anledning att minnas Svea för hennes insatser på en central, utsatt post. Ingen lämnade matsalen hungrig. Ordet klagomål existerade inte i världen kring henne. Tusentals och åter tusentals I 16-soldater tackar henne för hennes

Svea Wadsten i I 16-köket. Bilden är tagen omkring 1970.

mathållning, som många gånger överträffat den, som bjöds hemmavid.

Eric Rasmusson
F d reservofficer vid I 16

Katastrof vid Lilla Edet!

Ett av de övre borden på färjan hade gistnat – spruckit på grund av torka – och flera soldater tvekade att gå ombord. Åtta vägrade helt. Då höjde rustmästare Segerdahl rösten och påtalade att "deras liv icke vore dyrare än hans". Därefter kunde embarkeringen fortsätta.

Under morgontimmarna söndagen den 29 augusti 1830 utbröt en brand i ett av sågverken i Lilla Edet. Branden spred sig raskt i den starka vinden och kom att förstöra elva sågverk och 40 hus. Inalles blev omkring 600 människor husvilla.

Vid detta tillfälle hade Västgöta-Dals regemente en arbeidskommendering vid Lilla Edet. Delar ur regementet var förlagda vid Ströms kanal. Chef för kommenderingen var löjtnant Hampus Ehrenstråle. På kvällen den 28 augusti hade han givit order om att manskapet tidigt påföljande dag skulle vara klädda för exercis – en olämplig utrustning för brandsläckning.

Ehrenstråle var en handlingens man med erfarenhet från norska fälttåget 1814 och övergången av Kjölbjergs bro. Branden hade utbrutit ungefär samtidigt som reveljen blåstes. Snart hade manskapet skyndat över älven för att hjälpa till med släckningsarbetet.

Detta arbete pågick till omkring kl 16.30 då Ehrenstråle ansåg att de kunde avlösas av den tillströmmande folkmassan. Kronolänsmannen begärde emellertid anstånd till kl 18.30 och Ehrenstråle började samla manskapet för återfärd över älven.

Fänrik Flach tog över en mindre del av manskapet från Lilla Edet till Ström i små båtar. Huvuddelen skulle dock föras över på färja under befäl av rustmästare Segerdahl ur överstelöjtnantens (Valbo) kompani.

Ehrenstråle avsåg själv att stanna kvar med ett antal soldater för att bland annat förhindra plundring. Han uppmanade Segerdahl att vara mycket försiktig vid överfarten.

Färjan som skulle användas för återtransporten från Edetsidan till Ström var byggd av ek och var försedd med golvplank. Färjan var kort och bred och hade som mest fraktat 48 man. Detta var 1827 men nu, tre år senare, var färjan i sämre skick.

En efter en embarkerade soldaterna färjan. Till slut var 51 man ombord, inräknat Segerdahl själv och två färjekarlar. Färjan låg nu bara, enligt vittnesmål, mellan en tvärhand och tre fingrar över vattenytan.

Överfärden började bra men ungefär halv-

Modern karta över olycksområdet. Minnesstenen är rest på Göta älvs östra sida strax öster om "Sluss". Arbetsstyrkan var förlagd på västra sidan. Källa: Eurotourism.

vägs ut i älven trängde vatten in genom övre borden. Soldaterna trängde sig allt närmare fören för att undkomma. Färjekarlarna kunde därmed inte längre styra färjan utan den började driva mot fallet vid Ströms kvarnar. Redlös störtade färjan utför fallet och krossades. Det var ett mirakel att några överlevde den vådliga färden.

Soldat Fast slängde sig i älven strax innan färjan störtade nedför fallet. Han lyckades sedan ta sig i land. Soldat Edqvist kunde flytande ta sig i land nedanför fallet efter att ha lyckats hålla sig fast vid färjan. Färjekarlen Persson klarade sig också men det är obekant hur. Övriga 48 ombordvarande (33 soldater ur överstelöjtnantens kompani, 13 ur Kullings kompani samt rustmästare Segerdahl och en färjekarl) var bortom all hjälp.

Efter denna tragedi fick fänrik Flach det tunga uppdraget att bege sig till Stockholm för att avlägga rapport till Kungl Maj:t. Löjtnant Ehrenstråle sattes i husarrest och kunde inte närvara då krigsrätten samlades 1 oktober 1830. Han skulle emellertid befrias från denna nesa redan senare samma dag.

Löjtnant Wollrath von Knorring fick överta befälet på platsen. Det ankom på honom att göra en ny förteckning över uppkomna materielbrister. Det totala värdet, inklusive fem gevär med remmar, uppgick till 491 riksdaler och 4 runstycken banco. Flertalet lik bärgades och det beslutades att de kunde få en kristlig begravning.

Vems var då felet att denna katastrof kunde inträffa? Färjan bedömdes ha varit i gott skick trots att övre borden gistnat något. Förhörda vittnen var eniga om att det ökade strömdraget varit en bidragande orsak till olyckan. Detta hade åstadkommit genom att de elva sågverkens 22 dammluckor hade förstörts vid branden.

Löjtnant Ehrenstråle hade framfört både till rustmästare Segerdahl och till manskapet att

*Tidningsklipp från hundraårsminnet.
Källa: Arkiv.*

de måste vara ytterst försiktiga. Bevisligen hade Segerdahl inte hörsammat detta utan överlastat färjan. Färjekarlen Persson, som överlevde, uppmärksammade Segerdahl på att övre borden gistnat.

Krigshovrätten friade Ehrenstråle men eftersom han inte personligen övervakat överfarten överlät man åt regementschefen (överste Wilhelm Albrekt d'Orchimont) att avgöra vilket straff som skulle utmätas. Antingen han nu fick något straff eller ej så invercade det inte menligt på hans fortsatta karriär. Talan mot Segerdahls sterbhus lades ned då det befanns att sterbhuset inte hade några tillgångar.

Rotehållarna fick ingen ekonomisk ersättning och ej heller de 44 soldatänkorna, trots anspråk därpå. Därmed försattes änorna i en mycket brydsam situation, särskilt som barnaskaran lär ha uppgått till 155 stycken.

Nu blev de dessbättre inte helt utan ersättning eftersom Kungl Maj:t uppdrog åt regementschefen att dela ut understöd ur Kungl Maj:ts handkassa. Utbetalningen lär ha pågått under tio år. Dessutom gjordes flera frivilliga insamlingar.

På hundraårsdagen av katastrofen reste Kungl Hallands regemente ett monument vid olycksplatsen. På den står följande inristat:

*År 1830 den 29 augusti
förolyckades genom
drunkning i Göta älv
här invid 47 soldater
av Västgöta-Dals rege-
mente vid återfärd från
Lilla Edet där de biträtt
vid släckning av den
stora branden.*

*Regementet och samhället
reste minnesstenen hundra
år efter olyckshändelsen.*

Lars Ahlberg
*F d officer vid I 16,
numera verksam på Lv 6*

*Lilla Edet,
minnesstenen
den 6 november 2008.
Foto: Anders Sträng.*

DJUNGELPATRULL i södra Sudan

Nu har vi börjat röra på oss ordentligt efter att regnperioden går mot sitt slut. Vi blev båda enligt önskemål inplanerade på den första long range som teamet haft på länge. Så det var bara att börja packa direkt för att kunna vara borta i fem dagar med myggnät "modell tält", nya djungeluniformen, hjälm, skyddsväst, lite mat, toalettprylar och en del annat.

Tisdag morgon körde vi då i konvoj med bangladeshiska kompaniet som är med oss som force protection under längre patruller. Målet var Magwi i södra Sudan ner mot ugandiska gränsen. Ett område där den fruktade Lord's Resistance Army, Herrens motståndsbataljon, tidigare härjat länge. (Herrens motståndsbataljon bildades 1987 i norra Uganda för att bekämpa den ugandiska regeringen. 1994 fick gruppen stöd av Sudans regering. *Red. anm.*)

Sex mil tog sju timmar på mycket dåliga vägar. Två fordon körde fast och fick vinschas från leran.

Doftrikt boende

Väl framme i Magwi började letandet efter någonstans att bo och till slut hittade vi ett guest house som hade rum till alla. Men standarden var låg och den afrikanska toaletten "doftade speciellt" på flera meters avstånd.

Major Christer Gunnarsson, RO/Lv 6 (t v), och örlogskaptan Robert Carlsson, från 4. sjöstridsflottiljen, tjänstgör sedan mitten av september 2007 i Torit teamsite, sector 1, UNMIS (United Nations Missions i Sudan, lyder under FN och sattes upp 24 mars 2005). Foto: UNMIS.

Som militär observatör har man traktement från FN och skall stå för boende och kost själv. Men efter att ha tittat på de få restauranger (kanske att ta i att kalla dem det) som finns i Magwi, insåg vi att det inte fanns någon som kunde utfodra oss alla. Vår patrullchef talade då med våra bangladeshiska vänner. De gick med på att utfodra oss i utbyte mot två getter så att maten skulle räcka alla dagar.

Efter många prutningsförsök blev vi lurade att köpa två getter för sammanlagt 150 amerikanska dollar. Ärligt talat hade vi inte direkt något alternativ att tillgå. Tyvärr förstörde getterna nattsömnen för många av oss. De visste nog att deras dagar var räknade.

Dagarna flöt på i uppdelade team. Alla fick uppgifter på dagarna och rapportskrivning på kvällarna. Lord's Resistance Army hade lämnat området för några månader sedan, vilket var skönt. För tillsammans med fredsavtalet

Karta över Sudan. Torit är beläget i sydligaste delen, nära gränsen till Uganda. (Karta: The Times Concise Atlas of the World.)

Regementismuseet byter skepnad

FOTO: ANDERS STRÅNG

Besvärligt väglag! (Foto: UNMIS.)

väntar nu 200 000 flyktingar i Uganda på att komma tillbaka. Detta förväntas de göra före mars 2008. Då skall södra Sudan genomföra en folkräkning.

Denna folkräkning är i sin tur betydelsefull inför folkomröstningen 2011. Då skall södra Sudan rösta om självständighet som nation eller att fortsätta ingå i en federation med resten av Sudan. Detta innebär att det redan nu (i november 2007) är viktigt för södra Sudan att så många som möjligt kommer hem och blir registrerade senast i mars 2008.

Vi besökte guvernören ett flertal gånger och han var glad att se FN i området igen. Ett FN som, i likhet med hjälporganisationerna, undvikit området under en längre tid av säkerhetsskäl.

Vi besökte flera svåråtkomliga byar med bönder, boende i hyddor, som gjorde vad de kunde för att överleva. Som tur var är marken

väldigt bördig, det växer så att det knakar.

I flera byar blev vi visade gammal ammunition från kriget. På vägen till Magwi låg en stridsvagnsmäns i vägkanten (stridsvagnsminan var utmärkt med pinnar och stenar, som tur var). Vi tog sedan positionerna på allt detta, gjorde skisser och bifogade dessa till rapporterna.

Som slutord vill vi skicka en tacksamhetens tanke till FM LOG och andra inblandade i materielprocessen som nu för tiden kanske mest får kritik. Men vi måste säga att de uniformer, myggnät, sängar och annan utrustning som vi tilldelats som militära observatörer är av absolut toppklass.

Robert Carlsson

4. sjöstridsflottiljen

Christer Gunnarsson

F d officer vid I 16, numera reservofficer vid Lv 6

Efter 85 år i Försvarsmaktens tjänst bytte regementismuseet skepnad den 1 januari 2009. Kronans kläder byttes mot en mer civil uniform, men samlingarna och traditionerna blir desamma.

Bakgrunden till denna till synes drastiska förändring är att Försvarsmakten inte längre skall bedriva museiverksamhet.

I bakvattnet av den stora omstruktureringen av Försvarsmakten på 1990-talet gjordes en utredning om hur man skulle förfara med traditionerna, arvet och överskottet av historiskt intressant försvarsmateriel.

Utredningen kom fram till att Försvarsmakten inte längre skall bedriva museiverksamhet. Arv och traditioner får dock även i fortsättningen i mycket begränsad omfattning och utan kostnader bevaras och vårdas i sk traditionsrum. Utredningen förslög vidare att inga ekonomiska medel ur försvarsbudgeten i fortsättningen skall avsättas för museiändamål.

Utredningen kom emellertid fram till att det fanns ett arv som var värt att bevara för

framtiden. Ett arv som skall visas över hela landet och som skall omfatta alla försvarets historiska skeenden.

Utredningen konstaterade också att det viktigaste skedet att bevara och visa i framtiden är ”det kalla kriget”. En tid då försvaret var som störst och då vår försvarsmakt, om än till delar, kunde jämföras med omkringliggande stormakters. ”Det kalla kriget” är också en tid som vårt nu uppväxande släkte inte har upplevt, men som i mångt och mycket danat vår omvärld.

Utredningen förslög att det skulle skapas ett nätverk av försvarshistoriska museer där de ”tungt” institutionerna Armémuseum, Marinmuseum och Flygvapenmuseum skulle utgöra

basen och också svara för de äldsta historiska skeendena. Övriga museer skulle vara museer som visade upp olika delar av vårt tidigare så stolta försvar. Ekonomiskt föreslogs att ca 30 miljoner kronor skulle föras över från försvarsbudgeten till kulturbudgeten och därifrån slussas till museerna i nätverket.

Nu, ett par år efter utredande och politisk behandling, ser vi resultatet. Vi har fått en bas med Statens försvarshistoriska museer, det vill säga Armémuseum, Flygvapenmuseum och Statens maritima museer (alltså Sjöhistoriska museet, Marinmuseum och Vasamuseet). Vi har också fått ett nätverk av 23 regionala museer, vart och ett med sin unika profil. Nätverket har fått ett eget namn, nämligen Sveriges militärhistoriska arv (SMHA).

Att vårt förnäma museum har fått en plats i nätverket beror i första hand på att armémuseums samling av luftvärnspjäser m m har placerats i Halmstad och på Skedalahed. Luftvärnssamlingen är, förutom att den omfattar minst ett exemplar av alla de luftvärnspjäser m m som utnyttjats av det svenska försvaret, även en unik utställning om svensk industrihistoria. Många av de pjäser som nu finns på Skedalahed har varit viktiga exportobjekt för Bofors m fl.

Det kan inte förnekas att den utveckling av försvarsmateriel som bedrivits och sedan exporterats i hög grad bidragit till hela vår svenska industriutveckling och därmed också till landets välstånd.

Museet finns numera på två platser. På Skedalahed och givetvis också ”det gamla regementsmuseet”. Som bekant är detta numera samlat på andra våningen till Soldathemmet.

Av utställningarna på det gamla regementsmuseet har man i första hand ansett att samlingen om ”91:an” har riksintresse och är bevarandevärd. Samlingarna om Finland,

musikkåren och inte minst Bror Birger Emil Mörckes reseskildringar är också delar som är unika och väl värda att bevara.

För oss med hjärtat i I 16 har övriga utställningar också ett stort värde. De delarna är dock inte så ovanliga i museivärlden att de hade gett oss möjlighet att bevara det gamla regementsmuseet. Man kan alltså något förenklat säga att det i första hand är ”91:an” och luftvärnet som har räddat museet.

Framtiden

Hur ter sig då framtiden? Som sagts i ingressen är nu museet frikopplat från Försvarsmakten. Vi skall i fortsättningen stå på egna ben och förlita oss på de anslag vi får via nätverket SMHA, som i sin tur får sina medel från kulturbudgeten.

För att skapa en lokal huvudman fattades den 17 december 2008 ett principbeslut att bilda ”Den ideella föreningen Garnisonsmuseet Halmstad”. Stiftare är Försvarsmakten, Halmstads kommun, Länsmuseum Halmstad, Hallands regementes och Hallandsbrigadens kamratförening samt Luftvärnsregementets kamratförening.

Beslut om deltagande kommer formellt att fattas av kommunstyrelsen i Halmstad och länsmuseumets styrelse under våren. Förhoppningsvis kan konstituerande möte hållas i mars/april 2009.

De anslag som vi får kommer förhoppningsvis att täcka basala kostnader såsom hyror och personalkostnader. Övriga kostnader, såsom föremålsvård och museipedagogik, måste täckas av de övriga intäkter som museet kan få.

Det är här som kommun och länsmuseum kommer in i bilden. Genom att skapa ett gott samarbete med såväl kommunen som länsmuseum hoppas vi att Garnisonsmuseet skall framstå som ett av Halmstads och Hallands främsta besöksmål. Därigenom hoppas vi

också efter hand kunna öka intäkterna.

Det kommer dock att krävs mycket jobb i form av marknadsföring m m. Utöver de nya externa medlemmarna i museet måste vi också i framtiden hoppas på ett fortsatt gott samarbete med såväl kamratföreningar som Försvarsmakten.

Det skall dock sägas att allt samarbete utanför SMHA bygger på s k affärsmässiga grunder. Vi kan inte förvänta oss direkta anslag utan måste göra museet attraktivt och sälja tjänster i form av visningar m m. Det är alltså en förhoppning att kamratföreningen och dess medlemmar även i fortsättningen stödjer museet med täta besök såväl inom kamratföreningens ram som i andra konstellationer.

Nytt intressant besöksobjekt

Avslutningsvis några ord om en nyhet. Under våren kommer det s k soldatregistret att installeras på museet. Därmed kan vi erbjuda släktforskare och andra intresserade möjlighet att på en besöksdator ta del av detta register som innehåller information om Sveriges indelta soldater, deras torp och familjer. Sannolikt kommer detta att tillföra museet en ny dimension.

Anders Sträng
Museiföreståndare

Välkommen till

Garnisonsmuseet med Luftvärnssamlingen!

Vi har öppet varje torsdag kl 13–16. Telefon 035-266 31 01.
Ytterligare information kan du finna på SMHA:s hemsida www.smha.se

MEDLEMSINFORMATION

Tack vare Tidnings- och Kamratfonden vågar vi satsa på vår tidning, dess omfång och kvalitet. Detta är dock ingen självklarhet. Utan frivilliga bidrag – ingen tidning! Ett stort och varmt tack med handslag till er alla bidragsgivare. Ni är välkomna med nya bidrag. Plusgiro 26 27 24-8 – alltid öppet för bidrag.

Tidningskommittén

Varje år returneras

ett stort antal medlemsblad därför att adressaten inte anmält adressändring. Vänligen anmäl om du byter adress!

Medlemsavgift

Vid inbetalning av medlemsavgiften, var vänlig ange födelsenummer!

Håll dig informerad!

Vår hemsida har adressen www.i16.se.

Hallands Regementets och Hallandsbrigadens Kamratförening

Box 515, 301 80 HALMSTAD. Plusgiro 26 27 24-8.

KONTAKTMÄN

Gunnar Ohlsén, Nybergsvägen 1, 310 41 Gullbrandstorp
Tel: 035-590 44 • E-post: gunnarohlsen@spray.se
Lars Folkesson, Ingemansvägen 9 A, 302 79 Holm
Tel: 035-384 56 • E-post: lars.folkesson@mil.se

MEDLEMSINFORMATION

Vi behöver din hjälp!

Har du något att berätta?
Artiklar mottages tacksamt.

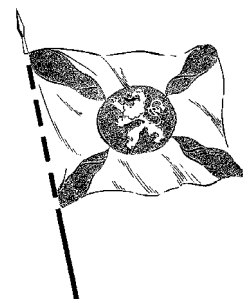
Kontakta Lars Ahlberg:
Tel: 035-266 30 05
E-post: lars.a.ahlberg@mil.se

Hallands Regementets och Hallandsbrigadens Kamratförening framför härmed sin ursäkt för skrivfelet (2007 i st f 2008) på de gratulationstelegram som sändes ut under året.

Styrelsen

Kamratföreningens aktiviteter 2009–2011

2009	17 april 9 maj 28 nov	Årsmöte (anmälan senast 8 april) Resa i Halland Jullunch (anmälan senast 19 nov)
2010	Mars/april 13-16 maj 27 nov	Årsmöte Resa till Berlin Jullunch
2011	Mars/april Maj	Årsmöte Resa i Sverige

För vidare detaljer hänvisas till kamratföreningens hemsida

Byggnad 52 finns ej mer!

Vi gratulerar!

På detta fotografi från 1975 dominerar brandstationen som är belägen mitt i bilden. Brandstationen revs 1982 och gav plats åt den nya stabs- och förvaltningsbyggnaden. Flera av byggnaderna på bilden är sedan länge borta (bl a proviantmagasinet och biblioteket) och nu har alltså även byggnad 52 gått hädan. Vi ser den längst bort till vänster. Foto: Arkiv.

En "avklädd" byggnad är allt som återstår den 13 september 2007. Någon dag senare hade grävskoppan fullbordat arbetet – kvar fanns bara en grusplan med bråte. De sista som inhystes i huset var Lv 6 idrottsavdelning. Batteriverkstaden hade redan tidigare lämnat huset. Foto: Lars Ahlberg.

2009

Mars

1 Heikki Ingman	75
7 Mariann Larsson	60
8 Simon Johansson	50
9 Ulf Juréen	75
10 Erling Gunnarsson	60
10 Kenth Sundgren	60
12 Raymond Brisenfeldt	70
12 Stefan Olsson	50
14 Dieter Friedrich	70
15 Arne Lindén	70
15 Börje Bredahl	60
15 Thomas Mårtensson	50
17 Carl-Axel Bengtson	90
18 Eva-Marie Gustavsson	50
20 Christian Wahl	60
27 Jan-Olof Karlsson	60
29 Lars Carlsson	50
30 Stig Olsson	75
31 Sven Lundqvist	85

April

1 Joakim Eriksson	40
8 Lennart Orsander	60
8 Anders Alsén	50
9 Anders Wetterqvist	70
11 Staffan Olsson	40
14 Per Gunnar Andréasson	70
17 Arne Svensson	75
19 Lennart Callenberg	50
19 Lars-Göran Hellsten	50
21 Lennart Bengtsson	60
22 Stig Pettersson	85
22 Peter Malmberg	40
25 Arne Månsson	85
26 Mark Atterbom	40
27 Hans-Jörn Mikkelsen	60

Maj

3 Jan Johansson	50
11 Hans Johnsson	85
11 Erik Dahlberg	40
15 Håkan Söderberg	60
17 Arne Rodin	75
24 Torbjörn Rimstrand	70
27 Leif Larsson	70

27 Lise-Lotte Helgesson	50
28 Håkan Wallin	60

Juni

4 Jan Andersson	60
8 Doris Johansson	75
9 Gustav Johansson	90
12 Lars Josefson	60
13 Karl-Erik Johansson	85
13 Hans Victorin	50
13 Thomas Frölid	40
15 Ove Johanson	50
17 Rolf Söderberg	60
22 Oskar Fridrikson	50
23 Eric Lundgren	80
25 Yngve Nilsson	85
26 Knut Lydén	85

Juli

2 Sven-Olle Svensson	60
4 Lars-Erik Blank	60
6 Carl-Gustaf Bergensträhle	80
7 Jonas Andersson	40
14 Åke Nihléen	60
19 Per-Ola Enlund	50
29 Göran Forsmalm	50
31 Jan Liljegren	80

Augusti

5 Seppo Sivonen	50
6 Anne-Marie Nordblom	75
6 Carl Fredrik Graf	50
8 Berit Andersson	90
15 Yvonne Flink	60
16 Bo Hökfelt	60
17 Ingemar Dahlberg	80
17 Tommy Johansson	40
19 Mattias Karlsson	40
20 Knut Nygren	95
20 Karl-Axel Fällgren	60
21 Thomas Magnusson	60
23 Lena Dahlgren	30
24 Lennart Törnqvist	75
27 Erik Kristiansen	70
28 Sven-Gunnar Larsson	40
29 Lars-Olof Dahlin	70

September

2 Lennart Karlsson	50
3 Casper Malmgren	60
6 Thomas Jönsson	50
8 Greger Wennerholm	50
10 Ingrid Holmqvist	90
21 Arne Johansson	75
26 Elise Ranthe	85
29 Bo Svensson	75
29 Matts Stensson	60

Oktober

1 Leif Sondell	50
7 Jan Andrén	50
10 Jarl Rydholm	80
13 Roy Emered	75
15 Carl Gustaf von Mentzer	70
16 Arne Lundquist	80
20 Peter Sandberg	50
24 Yngve Söderberg	95

November

1 Sune Håkansson	85
10 Torsten Kahlow	90
14 Gösta Svorén	90
16 Eskil Kornefalk	75
17 Bodil Eriksson	70
18 Mats Eriksson	50
19 Bert Carlsson	60
23 Jan Sandberg	60
25 Ulf Holmström	70
26 Stig Möller	85
30 Leif Cronholm	70

December

2 Sigvard Bondeson	75
6 Björn Rasmusson	60
8 Mikael Larsson	50
10 Bo Lundgren	75
11 Magnus Ranebo	40
14 Margaret Boman	60
18 Elisabeth Widmaier	60
23 Ivar Bengtsson	85
24 Bertel Helling-Möller	80

2010					
Januari					
1 Karl-Erik Wiengren	85	27 Rolf Axius	70	24 Ingvar Ottosson	70
4 Per Hugo Fredrikson	85	27 Carl-Ingvar Ericson	70	24 Yngve Gunnarsson	60
5 Åke Appelqvist	70	28 Ingvar Pehrsson	70		
10 Klas Löfgren	70	30 Göran Wetterlundh	75	Mars	
12 Tord Falkström	75			1 Henry Thersthol	85
13 Jan E Karlsson	75	Februari		3 Hans-Olof Hansson	60
17 Sidney Kullberg	90	7 Svenne Nilsson	85	4 Bertil Hansson	80
19 Lennart Eriksson	50	10 Nils Nordestad	85	4 Tomas Hallin	75
21 Bo G Bengtsson	60	10 Folke Ogenmyr	75	5 Per Mars	90
24 Runo Nilsson	85	17 Yngve Bävholm	85	6 Sven Dörning	95
		19 Göran Järnebrant	50	23 Sven-Arne Ahlqvist	60
		21 Leif Blommegård	60	30 Stig Andersson	85

Nya medlemmar

Under året har vi fått 27 nya medlemmar, vilka hälsas hjärtligt välkomna!

Lisbeth Andersson, Helsingborg	Gunnar Hyltén-Cavallius, Ängelholm
Mikael Andersson, Halmstad	Malin Håkansson, Halmstad
Ted Boman, Djakarta	Kent Härstedt, Helsingborg
Stefan Carlsson, Öjersjö	Mikael Jonsson, Halmstad
Eivor Christiansson, Halmstad	Calle Jönsson, Harplinge
Lars Cronqvist, Haverdal	Lennart Karlsson, Växjö
Ylva Dahlbom, Handen	Gunnel Kjell, Halmstad
Paul Degerlund, Halmstad	Solgun Miles, Holm
Claus Dehlin, Ludvika	Roland Nicklasson, Hishult
Lars Engström, Halmstad	Leo Strömberg, Malmö
Agneta Eriksson, Halmstad	Jan Sylvé, Slöinge
Bodil Eriksson, Halmstad	Ulf B Wadsten, Nygård
Dorothy Gustafsson, Halmstad	Ann-Christine Zell, Halmstad
Curt Holst, Halmstad	

Under året har ett antal kamrater lämnat vår krets.

Vi lyser frid över deras minne.

Anders Adolfsson, Helsingborg
 Sven-Arne Ahlqvist, Halmstad
 Göran Almgren, Halmstad
 Lennart Almqvist, Halmstad
 Seved Almqvist, Lund
 Gert Alsenmyr, Västerås
 Einar Anderberg, Halmstad
 Berit Andersson, Halmstad
 Bo Andersson, Halmstad
 Jan-Åke Andersson, Aled
 Johan Andersson, Fjärås
 Leif Andersson, Gullbrandstorp
 Rune Andersson, Halmstad
 Rune Andersson, Kungsbacka
 Ingemar Andreasson, Eldsberga
 Ragnar Andrién, Falkenberg
 Anders Aregius, Harplinge
 Gunnar Arvidsson, Halmstad
 Per Asklund, Laholm
 C G Asplund, Stockholm
 Stig Asterling, Halmstad
 Torsten Atterbom, Särö
 Bertil Augustsson, Kristinehamn
 Nils-Erik Axén, Kungsbacka
 Fredrik Bagge, Hyltebruk
 Bo G Bengtsson, Stocksund
 Lars B Bengtsson, Drottningkärr
 Leif Bengtsson, Höllviken
 Rolf Bengtsson, Halmstad
 Sven Bengtsson, Halmstad
 Conny Benjaminsson, Falkenberg
 Carl Berthag, Halmstad
 Sven Berthag, Slöinge
 Daniel Bildt, Stockholm
 K B Bjering, Halmstad
 Åke Bjerngren, Karlskrona
 Lars-Erik Blank, Halmstad
 Hans-Lennart Blom, Tvååker
 Leif Blommegård, Getinge
 Kjell Boman, Halmstad
 Leif Bramsell, Båstad

Ett stort och varmt **TACK** för alla penninggåvor som kommit kamratfonden och tidningsfonden till del under det gångna året!

Vissa av våra medlemmar har tyvärr glömt att meddela namn, och vissa andra har betalat årsavgift trots ständigt medlemskap. Dessa medel har tillförts tidningsfonden.

Börje Bredahl, Falkenberg
 Sture Brink, Halmstad
 Raymond Brisenfeldt, Halmstad
 Yngve Bävholm, Kullavik
 Jan Börjesson, Varberg
 Lennart Börjesson, Varberg
 Marie-L Calissendorff, Sennan
 Rolf Calissendorff, Sennan
 Bert Carlsson, Grevie
 Göran Carlsson, Ullared
 Hans Carlsson, Skövde
 Ingemar Carlsson, Täby
 Jan Carlsson, Nyköping
 Peter Carlsson, Onsala
 Sten-Erik Carlsson, Halmstad
 Hans Christensson, Halmstad
 Staffan Christiansson, Halmstad
 Kjell Christoffersson, Getinge
 Bo Criwall, Halmstad
 Ingemar Dahlberg, Åtran
 Sven Dahlgren, Mölndal
 Lars-Olof Dahlin, Långås
 Per Dahlöf, Råå
 Erik Danielsson, Järfälla
 Göran Digma, Spanien
 Eric Djuräng, Haverdal
 Ulf Edström, Djursholm
 Claes Efwergren, Halmstad
 Anders Eidergård, Getinge
 Karl-Erik Einerth, Halmstad
 Nils Ek, Eslöv
 Jan Ekberg, Halmstad
 Siv Ekberg, Halmstad
 Rolf Eklund, Halmstad
 Karl Eklöf, Eksjö
 Sven Elfström, Varberg
 Christer Eliasson, Halmstad
 Clas Ericsson, Fritsla
 Lennart Ericsson, Halmstad
 Lennart Ericsson, Kvibille
 Allan Eriksson, Harplinge

Jan-Erik Eriksson, Växtorp
 Kerstin Eriksson, Haverdal
 Lennart Eriksson, Haverdal
 Lennart Eriksson, Kullavik
 Mats Eriksson, Borrbj
 Mats Eriksson, Varberg
 Rune Eriksson, Halmstad
 Hans Erlandsson, Kungsbacka
 Harald Erling, Rydebäck
 Gunne Ewald, Halmstad
 Rickard Fagerberg, Unnaryd
 Jens Flenner, Gullbrandstorp
 Lars Folkesson, Holm
 Carl-Fredrik Fredriksson, Växholm
 Uno Friberg, Ängelholm
 Thomas Frölied, Oskarström
 Jean Fältö, Genevad
 Bo Gardahl, Halmstad
 Ulf Gometz, Halmstad
 Ingemar Gottfridsson, Laholm
 Lars-Göran Grahn, Halmstad
 Gert Grotte, Halmstad
 Christer Gunnarsson, Halmstad
 Greger Gustafsson, Örkelljunga
 Gunnar Gustafsson, Mölle
 Hans Gustafsson, Halmstad
 Arne Gustavsson, Falkenberg
 Nils-Erik Haag, Bandhagen
 Julius Habermann, Haverdal
 Bertil Hagelqvist, Göteborg
 Niclas Haglund, Varberg
 Hans Hallberg, Falkenberg
 Britt Hallgren, Halmstad
 Anders Hansson, Oskarström
 Bertil Hansson, Halmstad
 Hans-Erik Hansson, Falkenberg
 Hans-Olof Hansson, Växtorp
 Mats Hedberg, Haverdal
 Arne Hedman, Getinge
 Carl-Eric Heiner, Halmstad
 Gunnar Hejnebo, Varberg

Bertil Helgesson, Laholm
Tommy Henriksson, Halmstad
Per Herneheim, Halmstad
Bo Hervén, Simlångsdalen
Lennart Hillgren, Skövde
Per-Axel Hjern, Askim
Gunnar Holmquist, Angered
Ulf Holmström, Halmstad
Curt Holst, Halmstad
Curt Hornwall, Karlstad
Bengt Hultén, Harplinge
Gunnar Hyltén-Cavallius, Ängelholm
Johan Håkansson, Halmstad
Sune Håkansson, Halmstad
Karl-Erik Håmark, Värberg
Agne Ivarsson, Ullared
Birgitta Jacobsson, Mellbystrand
Peter Jacobsson, Holm
Ronny Jacobsson, Mellbystrand
Ingvar Jakobsson, Tvååker
Einar Jansson, Fegen
Lars-Erik Jansson, Hyltebruk
Walter Jansson, Filipstad
Birgitta Johansson, Halmstad
Erik Johansson, Kungsbacka
Ingvar Johansson, Falkenberg
Karl-Gustav Johansson, Halmstad
Kjell-Anders Johansson, Falkenberg
Roland Johansson, Gullbrandstorp
Peter Jonsson, Halmstad
W O Kähler, Halmstad
Leif Larsson, Eldsberga
S Orvar Larsson, Halmstad
Patrik Lidbeck, Halmstad
Claes Lindoff, Halmstad
Eric Lindquist, Malmö
Bertil Lindström, Halmstad
Per Ljungner, Halmstad
Jan Lofjård, Värberg
Bengt-Göran Ludvigsson, Halmstad
Göran Lundahl, Gullbrandstorp
Hans Lundberg, Halmstad
Jan Lundblad, Förslöv
Roland Lundén, Torsåker
Anton Lundgren, Haverdal
Bo Lundgren, Kristinehamn
Leif Lundin, Oskarström
Sven Lundqvist, Laholm
Klas Löfgren, Sundsvall
Lars Malmberg, Haverdal

Casper Malmgren, Halmstad
Ulf Malmsten, Askim
Per Mars, Halmstad
Kjell-Gunnar Martinsson, Onsala
Arvid Melin, Sollentuna
Rune Morell, Lidköping
Bo Mover, Falkenberg
Thomas Mårtensson, Falkenberg
Stig Möller, Malmö
Johnny Nanfeldt, Halmstad
Lars Nielsen, Halmstad
Göran Nilsson, Halmstad
Knut Nilsson, Halmstad
Orvar Nilsson, Halmstad
Runo Nilsson, Lund
Nils Nordestad, Åled
Claes Norelöv, Hägersten
Roland Norrman, Laholm
Somy Norrman, Halmstad
Bo Noråker, Ullared
Gunnar Ohlsén, Gullbrandstorp
Olof Ohlson, Långås
Ulf Ohlsson, Smedjebacken
Ingvar Ohnell, Mölle
Allan Olsson, Kalix
Sven Onsgård, Helsingborg
Hans-Börje Oskarson, Fjärås
Lars-Gunnar Oskarson, Åsa
Ingvar Ottosson, Karlskrona
Inga-Lill Palmquist, Halmstad
Ingemar Paulsson, Oskarström
Henry Persson, Falkenberg
Olle Persson, Halmstad
Thomas Persson, Värberg
Stefan Petzäll, Halmstad
Carl-Gustaf Pfeiff, Helsingborg
Stefan Quist, Gullbrandstorp
Björn Rackborg, Mellbystrand
Rolf Ramber, Halmstad
Elise Ranthe, Halmstad
Eric Rasmusson, Halmstad
Bertil Richardsson, Halmstad
Percy Romberg, Halmstad
Uno Rosell, Bohus-Björkö
Karl Erik Rosén, Vällingby
Johan Rydén, Halmstad
Stefan Röjelid, Rabbalshede
Tyko Rös, Haverdal
Jan Sandberg, Falkenberg
Peter Sandberg, Torslanda

Bengt Selander, Stockholm
Weine Sirviö, Slöinge
Ola Sjögren, Halmstad
Torgny Sjöholm, Borås
Björn Sjölin, Göteborg
Kaj Sjösten, Halmstad
Björn Smedmark, Täby
Ulf Staveryd, Halmstad
Roland Stensson, Harplinge
Rolf Stibrant, Västerås
Christina Stjernfeldt, Halmstad
Gunnar Strandqvist, Halmstad
Bengt Strutz, Halmstad
Elon Strömberg, Malmö
Henrik Svensson, Tvååker
Lennart Svensson, Halmstad
Stefan Svensson, Träslövsläge
Sven-Olof Svensson, Halmstad
Gösta Svorén, Falkenberg
Bo Söderberg, Örebro
Christin Söderberg, Slöinge
Håkan Söderberg, Slöinge
Yngve Söderberg, Halmstad
Henry Thersthol, Lerum
Gunnar Tiber, Falkenberg
Carl-Gustaf Tiselius, Stockholm
Sven Torin, Åled
Ronny Torstensson, Oskarström
Lennart Törnqvist, Stockholm
Andreas Vedebrand, Axvall
Bo von Bothmer, Halmstad
Carl Gustaf von Mentzer, Halmstad
Carl Johan von Mentzer, Halmstad
Ulf von Roth, Stockholm
Christer Wanlert, Karlskrona
Lennart Wennberg, Huddinge
Kenth Wessberg, Halmstad
John Westlund, Eldsberga
Göran Wetterlundh, Halmstad
Kenneth Wijk, Simlångsdalen
Rolf Wittesjö, Torekov
Jan Wozniak, Halmstad
Ingrid Åhed, Halmstad
Kjäll Åhed, Halmstad
Tore Åkesson, Simlångsdalen
Håkan Öberg, Heberg
Irma Öhman, Värberg
Erik Österberg, Värberg

Innehåll

Chefen har ordet	1
Karl-Gustaf Gustafsson in memoriam	2
Årsmötet 2008	3
Kamratföreningen under året	5
Kamratföreningens Pragresa 2008	7
Stockholmsavdelningen	10
Berlin 1945 och 2008	12
Kosovo 2007-2008 och LMT	16
Dödlig duell	24
Svea Wadsten	32
Katastrof vid Lilla Edet	33
Djungelpatrull i södra Sudan	36
Regementsmuseet byter skepnad	39
Medlemsinformation	42
Byggnad 52 finns ej mer	44
Vi gratulerar	45
Nya medlemmar	46
Tidnings- och kamratfonden	47

**Föreningens årsmöte äger rum i Lv 6 aula
fredagen den 17 april 2009. Välkommen!**

